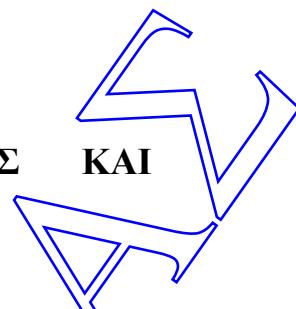

1^ο ΓΕΝΙΚΟ ΛΥΚΕΙΟ ΚΑΒΑΛΑΣ

**«ΒΙΑ: ΕΝΑ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ ΜΕ ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΚΑΙ
ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΕΣ ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ»**

ΣΧ. ΕΤΟΣ 2011-2012

Η ομάδα μας:

Βράπη Ίνις

Δημουλάτου Γεωργία

Καζάκου Άννα

Κεχαγιάς Γεώργιος

Κουκουτίνη Γεωργία

Λαλίκου Σοφία

Μπερμπέρογλου Γεωργία

Μπουρουλίτης Χάρης

Παπαγιαννίδης Αλέξανδρος

Παπαδοπούλου Γεωργία

Παπαδοπούλου Ευτυχία

Σαλαί Όλσι

Σαρίδου Σοφία

Σοπικιώτης Βασίλης

Σωτηρέλη Αμαλία-Μαρία

Τσολακίδου Μαρία

Φωτιάδου Μαργαρίτα

Χατζάτογλου Μακρίνα

Υπεύθυνη καθηγήτρια: Έλσα Τεμεκονίδου

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ	σ.4
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	σ.5
ΕΝΔΟΣΧΟΛΙΚΗ ΒΙΑ	
Εισαγωγή, ορισμός, εμφάνιση του φαινομένου στη χώρα μας	σ.6
Μορφές ενδοσχολικής βίας	σ.7
Ποια παιδιά πέφτουν θύματα της ενδοσχολικής βίας	σ.7
Ποια παιδιά γίνονται θύτες	σ.8
Ποια είναι τα αίτια του σχολικού εκφοβισμού	σ.8
Οι συνέπειες του φαινομένου bullying	σ.9
Πώς μπορεί να αντιμετωπιστεί το φαινόμενο	σ.10
Συμπεράσματα	σ.11
ΕΝΔΟΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΒΙΑ	
Εισαγωγή, ορισμός	σ.12
Μορφές της ενδοοικογενειακής βίας	σ.12
Φάσεις της ενδοοικογενειακής βίας	σ.14
Μύθοι και πραγματικότητα	σ.15
Η βία κατά των ηλικιωμένων	σ.15
Παράγοντες που αυξάνουν τον κίνδυνο για κακοποίηση των ηλικιωμένων	σ.16
Βία κατά των παιδιών	σ.16
Αίτια	σ.17
Συνέπειες	σ.17
Τρόποι αντιμετώπισης	σ.18
Συμπεράσματα	σ.18
ΒΙΑ ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ	σ.24
Ένα φαινόμενο διαχρονικό	σ.24
Μορφές βίας κατά των γυναικών	σ.24
Τα κύρια αίτια του φαινομένου	σ.26
Οικονομικές μετανάστευσεις	σ.28
Τρόποι αντιμετώπισης	σ.29
Συμπεράσματα	σ.30
ΒΙΑ ΣΤΟΝ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟ	
Εισαγωγή, ορισμοί	σ.32
Μορφές βίας στον αθλητισμό	σ.33
Αίτια που την προκαλούν	σ.34
Τρόποι αντιμετώπισης του φαινομένου	σ.35
Συμπεράσματα	σ.37
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	σ.39
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	σ.40

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Αντικείμενο της έρευνάς μας ήταν η ενημέρωσή μας για το επίκαιρο θέμα της βίας. Μας απασχόλησαν οι μορφές της, τα αίτια που την προκαλούν, οι συνέπειες που επιφέρει και οι τρόποι με τους οποίους μπορεί να αντιμετωπιστεί. Χρησιμοποιήσαμε τη μέθοδο project, χωριστήκαμε σε τέσσερις υποομάδες και ασχοληθήκαμε με τη βία στην οικογένεια, στο σχολείο, στον αθλητισμό και εναντίον των γυναικών. Η άντληση του υλικού μας πραγματοποιήθηκε από το διαδίκτυο, από βιβλία, αλλά και από ειδικευμένους ψυχολόγους και συνοδεύτηκε από έρευνα στο πεδίο με συνεντεύξεις και ερωτηματολόγια. Η έρευνα μας βοήθησε να διεισδύσουμε στο φαινόμενο της βίας, να δώσουμε απαντήσεις στα ερωτήματά μας και να συνειδητοποιήσουμε ότι είναι ένα φαινόμενο που μας αφορά όλους!

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Βία είναι κάθε σωματική, ψυχολογική και λεκτική κακοποίηση ανθρώπου που δημιουργεί σωματικό ή ψυχικό πόνο. Επίσης είναι η χρήση κάθε μορφής εξουσίας που επιβάλλεται στο άλλο άτομο για τη διατήρηση του ελέγχου, της σχέσης και της συμπεριφοράς του θύματος.

Στις μέρες μας το φαινόμενο της βίας έχει λάβει ανησυχητικές διαστάσεις. Καθημερινά αυξάνονται τα περιστατικά βίας τόσο σε όλο τον κόσμο όσο και στη χώρα μας. Η βία μας αφορά όλους και δεν πρέπει να την αγνοούμε, γιατί κάποια στιγμή όλοι μπορεί να γίνουμε θύματα ή θύτες.

Σκοπός της εργασίας μας ήταν να εξετάσουμε το φαινόμενο ως προς τις μορφές με τις οποίες εκδηλώνεται, τις αιτίες που το προκαλούν, τις συνέπειες που επιφέρει και τέλος να προτείνουμε τρόπους αντιμετώπισης.

Για την έρευνα μας ακολουθήσαμε τη μέθοδο project. Χωριστήκαμε σε τέσσερις υποομάδες και ασχοληθήκαμε η κάθε υποομάδα με το αντικείμενο της επιλογής της. Ειδικότερα, η πρώτη ομάδα εξέτασε το θέμα της ενδοσχολικής βίας, η δεύτερη ερεύνησε το πρόβλημα της ενδοοικογενειακής βίας, η τρίτη ομάδα εστίασε στο ζήτημα της βίας κατά των γυναικών και τέλος η τέταρτη ομάδα επεξεργάστηκε το πρόβλημα της βίας στον αθλητισμό.

Για τη συλλογή του υλικού αντλήσαμε πληροφορίες από το διαδίκτυο και από διάφορα βιβλία. Επιπλέον συμβουλευτήκαμε ψυχολόγους που ειδικεύονται στο φαινόμενο της βίας. Παράλληλα, πραγματοποιήσαμε έρευνα με τη δημιουργία ερωτηματολογίου αλλά και με τη μέθοδο της συνέντευξης. Το δείγμα της έρευνας ήταν μαθητές ηλικίας 15-18 ετών και των δύο φύλων. Για τις συνεντεύξεις απευθυνθήκαμε σε ένα διευθυντή σχολείου, έναν θύτη και δύο θύματα ενδοσχολικής βίας και σε μία γυναίκα μετανάστρια.

Τα ερευνητικά ερωτήματα στα οποία βασίστηκε η έρευνά μας ήταν:

- Με ποιες μορφές εκδηλώνεται η βία στο σχολείο, στην οικογένεια, στον αθλητισμό, απέναντι στις γυναίκες;
- Ποιες είναι οι αιτίες που την προκαλούν;
- Ποιες είναι οι συνέπειες από την άσκηση βίας;
- Με ποιους τρόπους μπορεί να αντιμετωπιστεί το φαινόμενο;

1. ΕΝΔΟΣΧΟΛΙΚΗ ΒΙΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η έρευνα που ακολουθεί εστιάζει στο φαινόμενο της ενδοσχολικής βίας, εξετάζει τα αίτια, παραθέτει τις μορφές της καθώς και τα αποτελέσματά της στο κοινωνικό σύνολο. Επιπρόσθετα γίνεται αναφορά στα άτομα τα οποία συχνά πέφτουν θύματα και στις καταστάσεις οι οποίες τροφοδοτούν ανάλογες πράξεις.

ΟΡΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΕΚΦΟΒΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟΥ BULLYING

Ενδοσχολική βία είναι η μορφή βίας η οποία λαμβάνει χώρα σε σχολικό περιβάλλον και εκτυλίσσεται είτε ανάμεσα σε συμμαθητές είτε σε μαθητές με εξωσχολικούς. Η οριοθέτηση της σχολικής βίας προσκρούει σε διαφορετικές θεωρίες, αντιλήψεις και πρακτικές. Κάθε παράγοντας της σχολικής ζωής μπορεί να εκλάβει ως μορφή βίας κάθε αντικανονική, αντισυμβατική ακόμη και κάθε μη αναμενόμενη συμπεριφορά (από την απρεπή εμφάνιση, μέχρι το ύφος, από την χειρονομία μέχρι την κλοπή και το βανδαλισμό). Γενικότερα βία είναι η άσκηση πίεσης με διάφορους τρόπους και διάφορα μέσα προκειμένου να επιβληθεί η θέληση σε κάποιον ή σε κάποιους άλλους ασκώντας σωματική, ψυχολογική, λεκτική ή ηλεκτρονική βία.

Το φαινόμενο bullying θα μπορούσε κάλλιστα να θεωρηθεί μία από τις πιο σύγχρονες και πιο επικίνδυνες μορφές ενδοσχολικής βίας. Ο όρος bullying αναφέρεται στο σχολικό επαναλαμβανόμενο εκφοβισμό ατόμων με πραγματική ή απειλούμενη μαρτυρική ποινή προφορικής, γραπτής ή συναισθηματικής κακομεταχείρισης. Μία ακόμη πτυχή του παραπάνω φαινομένου είναι η διάδοση φημών με απώτερο σκοπό τον κοινωνικό αποκλεισμό ατόμων. Στην ελληνική ορολογία αναφέρεται ως "νταηλίκι" ή "ψευτοπαλικαριά". Μια νεότερη μορφή του φαινομένου είναι το ηλεκτρονικό bullying, μέσω κινητού τηλεφώνου ή διαδικτύου, γνωστό ως cyber bullying. Πρόσφατα μάλιστα κυκλοφόρησε και σχετικό παιχνίδι για κονσόλα.

ΠΩΣ ΕΜΦΑΝΙΖΕΤΑΙ ΤΟ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ ΣΤΗ ΧΩΡΑ ΜΑΣ

Το φαινόμενο bullying υπήρχε από την αρχή της μαζικής εκπαίδευσης, αλλά έλαβε δραματικές διαστάσεις (αυτοκτονίες ή δολοφονίες εφήβων) μετά τη μετατροπή του εκπαιδευτικού μας συστήματος σε πολυπολιτισμικό κατά την εποχή της παγκοσμιοποίησης. Από έρευνα που διεξήχθη από το Τμήμα Κοινωνικής Πολιτικής του

ΕΚΚΕ στην Αθήνα, το 37% των μαθητών του Δημοτικού δήλωσε ότι υπήρξαν θύματα σχολικής βίας, έναντι του 11% των μαθητών του Γυμνασίου. Το 13% των μαθητών του Δημοτικού και το 11% των μαθητών του Γυμνασίου δήλωσε ότι επιτέθηκαν και αυτά σε συμμαθητές τους. Για να ερευνηθεί περαιτέρω η κατάσταση στην ελληνική πραγματικότητα, ερωτήθηκαν και πρωτοετείς φοιτητές του Α.Π.Θ. και τα συμπεράσματα ήταν τα εξής: α) Το 11% των ερωτηθέντων υπήρξαν θύματα βίας, β) Τα παιδιά αποδίδουν την ύπαρξη βίας σε ενδοοικογενειακά προβλήματα, γ) Οι επιθέσεις γίνονται μέσα στην τάξη, δ) Το 65% των περιπτώσεων βίας γίνεται από άτομα μέσα στο χώρο του σχολείου, ε) Τα αγόρια υπερτερούν στη βία, στ) Τα παιδιά δεν εμπιστεύονται τους καθηγητές, μάλιστα το 10% δεν αναφέρει το πρόβλημα σε κανέναν.

ΜΟΡΦΕΣ ΕΝΔΟΣΧΟΛΙΚΗΣ ΒΙΑΣ

Το φαινόμενο της ενδοσχολικής βίας, παρουσιάζει πολλές πτυχές, καθώς επίσης εμφανίζεται με ποικίλες μορφές. Αρχικά οι μορφές της ενδοσχολικής βίας, διαχωρίζονται σε δυο μεγάλες κατηγορίες: τις ήπιες μορφές βίας και τις ακραίες. Αφενός στις ήπιες μορφές βίας συμπεριλαμβάνονται η χρησιμοποίηση υβριστικών ή περιπαικτικών εκφράσεων (φραστικές επιθέσεις, βρισιές, προσβολές, απειλές, εξαναγκασμός του θύματος να πράξει κάτι χωρίς τη θέλησή του, εκβιασμός), εσκεμμένος αποκλεισμός και απομόνωση από παρέες, ομαδικά παιχνίδια και κοινωνικές δραστηριότητες (επιδιωκόμενη απομάκρυνση των φίλων), αφετέρου στις ακραίες μορφές βίας με ρατσιστικά ή άλλα χαρακτηριστικά, σωματική βία (χτυπήματα, σπρώξιμο, χειρονομίες, κλωτσιές ακόμη και ξυλοδαρμοί), σεξουαλική παρενόχληση και κακοποίηση (συνήθως σε βάρος κοριτσιών), κλοπές και καταστροφές των προσωπικών αντικειμένων των θυμάτων.

ΠΟΙΑ ΠΑΙΔΙΑ ΠΕΦΤΟΥΝ ΘΥΜΑΤΑ

Δεν υπάρχουν συγκεκριμένοι λόγοι που ορισμένα παιδιά γίνονται εύκολοι στόχοι από τους συμμαθητές τους, συνήθως όμως είναι παιδιά που με διάφορους τρόπους δείχνουν πως διαφέρουν από τα υπόλοιπα. Μερικά από τα σημαντικότερα χαρακτηριστικά που τους κάνουν να διαφέρουν από τα υπόλοιπα παιδιά είναι τα εξής: Η εμφάνιση, η θρησκεία, η επίδοσή τους στα μαθήματα, ακόμη και το όνομά τους μπορεί να γίνουν αιτία να ξεκινήσει αυτή η ιστορία. Μάλιστα είναι φορές που ένα ήσυχο παιδί στοχοποιείται ακριβώς επειδή δίνει την εντύπωση ότι δεν μπορεί να υπερασπιστεί τον εαυτό του. Στατιστικά, τις περισσότερες φορές τα θύματα είναι σχετικά μικρόσωμα άτομα,

ντροπαλά παιδιά με χαμηλή αυτοπεποίθηση και υπερπροστατευτικούς γονείς. Επιπλέον, θύματα γίνονται συχνά τα παιδιά με κάποια ιδιαιτερότητα, καθώς και παιδιά ευαίσθητα στα πειράγματα που αντιδρούν έντονα, θυμώνουν, κλαίνε, απομονώνονται, παιδιά αδιάλλακτα στις διαφωνίες με εριστικό και επιθετικό πνεύμα. Τέλος εύκολος στόχος γίνονται ακόμα και παιδιά με ειδικές ανάγκες (νοητική στέρηση, αναπηρία κ.α.)

ΠΟΙΑ ΠΑΙΔΙΑ ΕΙΝΑΙ ΘΥΤΕΣ

Οι θύτες μπορεί να είναι και αγόρια και κορίτσια με τη διαφορά ότι, όπως δείχνουν και σχετικές έρευνες, τα αγόρια χρησιμοποιούν περισσότερο τη σωματική τους δύναμη, ενώ τα κορίτσια πιο διακριτικούς τρόπους, όπως το να διαδίδουν ανυπόστατα μια κατηγορία ή να περιθωριοποιούν άλλα παιδιά. Παρόλο που οι θύτες τις περισσότερες φορές είναι παιδιά που δείχνουν σκληρά, δυνατά και δημοφιλή, υπάρχουν και περιπτώσεις που ένα παιδί, ακριβώς επειδή υστερεί σε κοινωνικές δεξιότητες, νιώθει ανασφαλές και προσπαθεί να καλύψει αυτό το κενό κάνοντας άλλα παιδιά να νιώθουν αδύναμα και λιγότερο ενδιαφέροντα. Δεν αποκλείεται κάποιοι θύτες να είχαν υπάρξει θύματα του bullying στο παρελθόν ή να αναπαράγουν ένα πρότυπο επιθετικής συμπεριφοράς, φυσικής ή λεκτικής μέσα από την οικογένεια. Στατιστικά οι θύτες είναι συνήθως παιδιά που δείχνουν έντονη αυτοπεποίθηση, δεν πειθαρχούν σε κανόνες, θέλουν να επιβάλλονται και θεωρούν πως η βία είναι κοινωνικά αποδεκτή και ο μόνος τρόπος επίλυσης των προβλημάτων τους. Ακόμα κάποια από τα βασικά τους χαρακτηριστικά είναι ότι θυμώνουν εύκολα, δυσκολεύονται να δεχτούν τη ματαίωση των επιθυμιών τους, νιώθουν εύκολα ότι οι άλλοι είναι απειλητικοί προς τα ίδια τα άτομα και σε κάθε περίπτωση καταφεύγουν στη βία και στον εκφοβισμό προκειμένου να επιλύσουν τις διαφορές τους.

Έχουν την τάση να εξαιρούν παιδιά από την παρέα, να υιοθετούν το ρόλο του αρχηγού στην παρέα, να φτιάχνουν κλίκες, ενώ δεν είναι απαραίτητα μεγάλωσωμοι..

ΠΟΙΑ ΕΙΝΑΙ ΤΑ ΑΙΤΙΑ ΤΟΥ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΕΚΦΟΒΙΣΜΟΥ

Όλα τα παιδιά μπορούν να παίξουν κατά καιρούς τον πρώτο ή το δεύτερο ρόλο. Ο θύτης μπορεί να γίνει θύμα κάποιων ισχυρότερων. Το θύμα μπορεί με τη σειρά του να γίνει θύτης, μόλις του δοθεί η ευκαιρία στην αντιπαράθεση με κάποιους ασθενέστερους, άρα όλοι μπορούν να βρεθούν στη μία ή στην άλλη όχθη.

Πολλοί λόγοι και πολλές συγκυρίες μπορούν να θεωρηθούν γενεσιουργά αίτια της ενδοσχολικής βίας:

- Καταρχάς ενδοοικογενειακά προβλήματα (χωρισμένοι γονείς ή έστω απουσία ενός ή και των δύο γονέων, αδιαφορία προς το παιδί, υπερπροστατευτικοί γονείς που ασκούν πίεση και αυταρχισμό στα παιδιά τους)
- Ανάλογα βιώματα των παιδιών ή παρόμοιες συμπεριφορές βίας μέσα στο οικογενειακό ή στο κοντινό περιβάλλον
- Ανταγωνισμός και καβγάδες μεταξύ των συμμαθητών
- Διακρίσεις σε βάρος των μαθητών με αποτέλεσμα τη δημιουργία αντιζηλιών μεταξύ τους και τη χρήση σωματικής βίας
- Οι οικονομικές, φυλετικές και θρησκευτικές διαφοροποιήσεις μαθητών που προκαλούν βία
- Φαινόμενο bullying και μίμηση παιδικών παρόμοιων συμπεριφορών μέσω ταινιών στο internet ακόμα και παιχνιδιών βίας
- Συμμετοχή των μαθητών σε συμμορίες με παραβατική συμπεριφορά
- Ελλιπής ή παντελής απουσία κοινωνικοποίησης του μαθητή

ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΤΟΥ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟΥ BULLYING

Ως απόρροια όλων των παραπάνω η ενδοσχολική βία κλιμακώνει επικίνδυνα την παρουσία της με αποτέλεσμα να σημειώνονται τα παρακάτω:

- Τα θύματα του ενδοσχολικού εκφοβισμού είτε αποκλεισμού παρουσιάζουν εκτός από διαταραχές συμπεριφοράς και ψυχολογικά και ψυχοσωματικά προβλήματα, όπως μειωμένη διάθεση είτε ως πραγματικό γεγονός είτε ως δικαιολογία για την αποφυγή του σχολείου
- Πτώση των σχολικών επιδόσεων
- Χαμηλή αυτοπεποίθηση και αυτοεκτίμηση
- Άγχος
- Συναισθηματικές δυσκολίες
- Διαταραχές ύπνου, φοβίες, πονοκέφαλοι, κοιλιακά άλγη, ενούρηση
- Μελλοντική παραβατική συμπεριφορά
- Αδυναμία να μένουν μόνα
- Αδυναμία να κοιτάζουν το συνομιλητή στα μάτια
- Υστέρηση σε κοινωνικές δεξιότητες
- Κατάθλιψη ακόμα και τάσεις αυτοκτονίας

ΠΟΙΑ ΜΕΤΡΑ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΛΗΦΘΟΥΝ ΓΙΑ ΝΑ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΤΕΙ ΤΟ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ ΤΗΣ ΕΝΔΟΣΧΟΛΙΚΗΣ ΒΙΑΣ

Φαίνεται ότι ο πιο αποτελεσματικός παράγοντας αποτροπής του φαινομένου του εκφοβισμού/θυματοποίησης είναι ο **ενήλικας** του ευρύτερου περιβάλλοντος του παιδιού (γονιός, εκπαιδευτικός). Η παρέμβασή του μπορεί να εξασφαλίσει εποικοδομητικά αποτελέσματα, αν έχει εκπαιδευτεί και διαθέτει ικανότητες και εμπειρία στην αντιμετώπιση συγκρούσεων.

Αρχικά θα πρέπει να υπάρχει επικοινωνία ανάμεσα στο γονέα και στο παιδί και στην περίπτωση που αντιληφθεί ότι το παιδί υπήρξε θύμα, να κουβεντιάσει ήπια με το παιδί την εμπειρία του. Να καταγράψει προσεχτικά όσα διηγείται το παιδί, και ιδιαίτερα για το ποιο εμπλέκονται στο συμβάν, πόσες φορές συνέβη, τι ακριβώς συνέβη και πώς νιώθει.

Πρέπει να διαβεβαιώσει το παιδί ότι δεν ευθύνεται το ίδιο για ό,τι έχει συμβεί και ότι κανείς και για κανένα λόγο δεν πρέπει να υφίσταται συμπεριφορές εκφοβισμού.

Επίσης χρειάζεται να εμπυχώνει το παιδί υπενθυμίζοντάς του πως ό,τι έχει συμβεί θα το αντιμετωπίσουν μαζί. Να σημειωθεί ακόμη ότι σε καμία περίπτωση δεν ενδείκνυται να ενθαρρύνει το παιδί για εκδίκηση.

Ωστόσο να τονιστεί ότι θα έχει την αμέριστη συμπαράσταση βοήθεια και προστασία από τους ίδιους τους γονείς.

Επιπλέον πρέπει να του υπενθυμίζει συνεχώς πως τα πράγματα μπορούν να πάρουν άλλη τροπή μόνο αν γίνει γνωστοποίηση του θέματος και φυσικά να το καθησυχάσει λέγοντας του ότι το να μιλήσει δεν είναι «κάρφωμα».

Επόμενη κίνηση στην οποία ο γονέας είναι αναγκαίο να προβεί είναι να ενημερώσει τον εκπαιδευτικό και το διευθυντή του σχολείου, καθώς και να ζητήσει συμβουλευτική στήριξη από ειδικό ψυχικής υγείας.

Αντίθετα στην περίπτωση που ο γονέας αντιληφθεί ότι το παιδί του είναι θύτης και σκορπάει φόβο σε άλλα παιδιά είναι απαραίτητη η παρέμβασή του, αφού πρώτα συμβουλευτεί κάποιον ειδικό ψυχικής υγείας, ώστε να πλησιάσει το παιδί αντιμετωπίζοντας τη ρίζα του προβλήματος και έχοντας ως σκοπό πάντα να αποτρέψει το παιδί από ανάλογες παραβατικές πράξεις βίας. Σίγουρα μια τέτοια κατάσταση δεν είναι εύκολη για καμία οικογένεια, όμως ο έγκαιρος εντοπισμός του προβλήματος καθώς και των αιτιών που το προκαλούν μπορεί να λειτουργήσει θετικά στην επίλυσή του. Το χειρότερο που μπορεί να κάνει ένας γονέας είναι να κατηγορήσει και να περιθωριοποιήσει ένα τέτοιο παιδί. Απεναντίας οφείλει να το βοηθήσει, ώστε να αποφύγει την πλήρη

αλλοτρίωση του χαρακτήρα του, πράγμα που θα του στοιχίσει στο μέλλον.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Αναμφίβολα τα παιδιά δικαιούνται να ζουν και να εργάζονται σε ένα σχολικό περιβάλλον που τους παρέχει ασφάλεια, ηρεμία και σεβασμό, γιατί η παραβίαση των δικαιωμάτων ακόμη και όταν γίνεται από συνομήλικους προκαλεί μεγάλη ψυχική οδύνη.

Τα φαινόμενα βίας αποτελούν πληγή τόσο για τους θύτες όσο και για τα θύματα και τους μάρτυρές τους, αφενός κατά τη διάρκεια των σχολικών τους χρόνων, αφετέρου και για τη μετέπειτα ζωή τους, καθώς τους σηματοδεύουν και μένουν ανεξίτηλα στη μνήμη τους επισκιάζοντας τις ζωές τους . Επομένως ο καθένας με τον τρόπο του οφείλουμε να σταματήσουμε τέτοιου είδους καταστάσεις, καταπολεμώντας τες.

2. ΕΝΔΟΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΒΙΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η βία μέσα στην οικογένεια είναι ένα φαινόμενο διαπολιτισμικό, διαχρονικό και εμφανίζεται σε όλες τις κοινωνικές τάξεις. Στην Ελλάδα το ποσοστό της βίας μέσα στην οικογένεια ανέρχεται στο 31%. Όμως μόνο 1 στα 20 περιστατικά καταγγέλλεται στην αστυνομία. Έτσι δεν δίνεται η πραγματική διάσταση του προβλήματος. Σε καταστάσεις βίας υποφέρουν όλα τα μέλη της οικογένειας είτε ως μάρτυρες είτε ως θύματα βίας και διατρέχουν πολλούς κινδύνους. Η συμπεριφορά των γονέων φαίνεται να μεταβιβάζεται και στις επόμενες γενιές. Έτσι, γονείς που συνεχίζουν την κακοποίηση και στα παιδιά τους φαίνεται πως έχουν αποσυνδέσει τα συναισθήματά τους από τις αναμνήσεις της δικής τους κακοποίησης. Οι γονείς αυτοί φαίνεται να εμφανίζουν εξιδανίκευση, ασυνέπεια και τάση φυγής από τις περιγραφές της παιδικής τους ηλικίας. Αντίθετα, γονείς που δεν αναπαράγουν την κακοποίηση στα παιδιά τους, έχουν πιο συγκροτημένη την εμπειρία της κακοποίησής τους και πιο σταθερή και ενοποιημένη εικόνα για τον εαυτό τους.

ΟΡΙΣΜΟΣ

Η ενδοοικογενειακή βία ορίζεται «ως οποιαδήποτε πράξη, παράλειψη ή συμπεριφορά με την οποία προκαλείται άμεσα σωματική, σεξουαλική ή ψυχική βλάβη σε οποιοδήποτε μέλος της οικογένειας από άλλο μέλος της οικογένειας και περιλαμβάνει και τη βία που ασκείται με σκοπό την επίτευξη σεξουαλικής επαφής χωρίς την συγκατάθεση του θύματος, καθώς επίσης και τον περιορισμό της ελευθερίας του» (Με βάση τον 'Περί βίας στην οικογένεια' Νόμο αρ. 119(Ι)/2000, άρθρο 3).

ΜΟΡΦΕΣ ΕΝΔΟΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗΣ ΒΙΑΣ

Οι μορφές ενδοοικογενειακής βίας είναι η σωματική, η σεξουαλική, η ψυχολογική, η παραμέληση και το σύνδρομο του αμέτοχου θεατή.

Η **σωματική κακοποίηση** αναφέρεται στη βίαιη συμπεριφορά μεταξύ των μελών της οικογένειας, με αποτέλεσμα την παραβίαση της σωματικής ακεραιότητας που μπορεί να περιλαμβάνει τραυματισμούς μικρής ή μεγάλης έκτασης(μελανιές, χτυπήματα, κάψιμο κ.α.) ή ακόμα και το θανάσιμο τραυματισμό του θύματος.

Οι επιπτώσεις μπορεί να είναι οι κακώσεις στο σώμα, και γενική παραμέληση, γενική καθυστέρηση στην ανάπτυξη, απειλές στην υγεία λόγω ανθυγιεινών συνθηκών στο σπίτι κ.α.

Η **σεξουαλική βία** είναι η βίαιη επιβολή σεξουαλικών πράξεων αντίθετα με τη στάση ή την επιθυμία του θύματος (χωρίς τη συνειδητή συγκατάθεση του θύματος). Αυτό μπορεί να συμβαίνει για σεξουαλική ηδονή και ικανοποίηση. Επίσης πολλά παιδιά χρησιμοποιούνται για πορνογραφική κινηματογράφηση ή φωτογράφιση ή ενθαρρύνονται και εξαναγκάζονται να εκπορνευτούν. Η σεξουαλική κακοποίηση είναι ένα αδίκημα που διαπράττεται στις πλείστες περιπτώσεις από άνδρες, αλλά υπάρχουν και κάποιες γυναίκες που ενέχονται σε σεξουαλική κακοποίηση.

Η **ψυχολογική βία** όπως η απόρριψη, η ανασφάλεια, η έλλειψη αλληλοσεβασμού, ο εξευτελισμός, η παραμέληση, η τρομοκρατία, οι φωνές κ.α. διακρίνεται σε λεκτική που περιλαμβάνει ύβρεις, προσβολές, απειλές και εκφράσεις μειωτικές και υποτιμητικές και σε κοινωνική που στοχεύει στην απομόνωση του θύματος. Ο θύτης απαγορεύει στο θύμα να έχει οποιαδήποτε σχέση με συγγενείς, φίλους, γείτονες ή ακόμα και να εργαστεί. Ο θύτης διασύρει το θύμα με διάφορους τρόπους για να το μειώσει. Ακόμη διακρίνεται σε οικονομική, όταν το θύμα εξαρτάται πλήρως οικονομικά από το θύτη και ο θύτης του στερεί το δικαίωμα για οικονομική αυτονομία. Επίσης μπορεί να επιβληθεί οικονομική στέρηση και χειραγώγηση του άλλου μέσω χρημάτων ή άλλων υλικών αγαθών. Επιπλέον διακρίνεται σε πνευματική, δηλαδή χρήση βίας για να αρνηθεί ή να σταματήσει το άτομο να έχει τα δικά του πνευματικά «πιστεύω» και υποτίμηση, κακοποίηση και περίγελως κάποιου λόγω των πνευματικών πεποιθήσεων.

Περιπτώσεις ψυχολογικής βίας στη σύζυγο έχουμε όταν ο άντρας ελέγχει την κάθε κίνηση της συζύγου του και κατακρίνει τις σχέσεις της με τους άλλους ανθρώπους και όταν την απομονώνει κοινωνικά από φίλους και συγγενείς. Όταν συστηματικά την ταπεινώνει και την υποτιμά, όταν την εκβιάζει και την εξευτελίζει, όταν την απειλεί για παράδειγμα ότι θα της πάρει τα παιδιά και όταν την διαβεβαιώνει ότι δεν μπορεί να τα καταφέρει μόνη της και ότι χωρίς αυτόν δεν πρόκειται να τα βγάλει πέρα.

Η **παραμέληση** αφορά κυρίως στα παιδιά, στους ηλικιωμένους ή σε άλλα άτομα που αδυνατούν για διάφορους λόγους να φροντίσουν τον εαυτό τους, όπως είναι τα άτομα με χρόνια σοβαρά προβλήματα υγείας, αναπηρία κλπ.

Με τον όρο «παραμέληση» περιγράφεται το φαινόμενο σύμφωνα με το οποίο ένας ή περισσότεροι ενήλικες που έχουν την ευθύνη της φροντίδας ενός ατόμου, επιτρέπουν να προκληθούν στο άτομο σωματικές κακώσεις ή συνθήκες στέρησης σε τέτοιο βαθμό, ώστε να επιφέρουν σοβαρές διαταραχές σωματικής, νοητικής, συναισθηματικής ή κοινωνικής μορφής ακόμα και το θάνατο.

Ως «**σύνδρομο του αμέτοχου θεατή**» ορίζεται η έκθεση ενός μέλους της οικογένειας για μακρό χρονικό διάστημα σε διάφορες μορφές ενδοοικογενειακής βίας χωρίς το ίδιο να υφίσταται σωματικές κακώσεις. Η λεκτική βία (βρισιές, απειλές) είναι από τις πιο χαρακτηριστικές μορφές του συνδρόμου του αμέτοχου θεατή.

ΦΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΝΔΟΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗΣ ΒΙΑΣ

Περίοδος έντασης

Κατά την περίοδο έντασης ο θύτης μπορεί να υβρίζει και να προσβάλλει το θύμα επιχειρώντας να προκαλέσει την αντίδραση του θύματος. Αν το θύμα αντιδράσει, ο θύτης βρίσκει την αφορμή για να ασκήσει βία, αλλά πολλές φορές εκείνο συμπεριφέρεται σαν να φταίει, γιατί φοβάται. Τελικά, πάντα ο θύτης θα βρει μια δικαιολογία για να ασκήσει βία στο θύμα.

Περίοδος κακοποίησης

Κατά τη διάρκεια αυτής της φάσης ο θύτης είναι συνήθως εκτός ελέγχου. Αρκετές φορές το θύμα τραυματίζεται σοβαρά. Κάποιες φορές το θύμα παραμένει παθητικό ή απλώς αμύνεται. Σε κάποιες περιπτώσεις το θύμα μπορεί να χτυπήσει το θύτη ή να τρέξει και να ζητήσει βοήθεια.

Περίοδος συμφιλίωσης

Μετά την κακοποίηση το θύμα είναι πολύ ευάλωτο. Ο θύτης προσπαθεί να δικαιολογήσει τη βίαιη συμπεριφορά του, περιβάλλει το θύμα με πολλή αγάπη απολογείται και λέει πως δεν θα το ξανακάνει. Κατά την περίοδο συμφιλίωσης δημιουργείται ένας πολύ δυνατός συναισθηματικός δεσμός μεταξύ του θύματος και του θύτη, ο οποίος απομονώνει και τους δύο από την πραγματικότητα.

Όμως.....

Με το πέρασμα του χρόνου, η διάρκεια των τριών περιόδων αλλάζει. Η περίοδος έντασης διαρκεί όλο και λιγότερο, η περίοδος κακοποίησης γίνεται όλο και πιο συχνή και έντονη και η περίοδος

συμφιλίωσης μικραίνει και γίνεται πιο έντονη. Η βία αποδυναμώνει το θύμα και αλλάζει το χαρακτήρα και την προσωπικότητά του.

ΜΥΘΟΙ ΚΑΙ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΕΣ

- Πολλοί πιστεύουν πως η κακοποίηση είναι απλώς μια στιγμιαία απώλεια ελέγχου, όμως η βία είναι ένας τρόπος συμπεριφοράς που γίνεται χρόνιος για το θύτη.
- Ακόμη ισχυρίζονται πως η κακοποίηση δεν προκαλεί τραυματισμό, ωστόσο η βία, όταν αρχίσει, κλιμακώνεται και μπορεί να φτάσει μέχρι και τη δολοφονία.
- «Τα παιδιά χρειάζονται τους γονείς τους ακόμη και αν αυτοί είναι βίαιοι». Είναι όμως λανθασμένη η άποψη, γιατί τα παιδιά μέσα σε ένα τέτοιο περιβάλλον μεγαλώνουν με αναπτυξιακά και ψυχολογικά προβλήματα.
- Επίσης υπάρχει η αντίληψη πως το φαινόμενο της ενδοοικογενειακής βίας παρουσιάζεται πιο συχνά και πιο έντονα στα άτομα κατώτερων κοινωνικών και οικονομικών τάξεων. Όμως η βία υπάρχει σε όλα τα κοινωνικοοικονομικά στρώματα.

Η ΒΙΑ ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΗΛΙΚΙΩΜΕΝΩΝ

Η βία μέσα στην οικογένεια είναι μια από τις πιο διαδεδομένες μορφές παραβίασης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων που συνεχώς αυξάνεται και γίνεται πιο σοβαρή. **Η κακοποίηση, κακομεταχείριση και εκμετάλλευση ηλικιωμένων είναι ένα έγκλημα που μπορεί να επηρεάσει οποιονδήποτε και περιλαμβάνει οποιαδήποτε ενσυνείδητη, σκόπιμη ή αμελή ενέργεια που προκαλεί βλάβη ή σοβαρό κίνδυνο πρόκλησης βλάβης σε ένα ηλικιωμένο άτομο στο σωματικό, ψυχικό, συναισθηματικό ή οικονομικό τομέα.**

Η κακοποίηση ηλικιωμένων περιλαμβάνει ευρύ φάσμα κακόβουλων ενεργειών:

Εκμετάλλευση: Κλοπή, απάτη, κατάχρηση ή αμέλεια από υπεύθυνο άτομο και ανάρμοστη χρήση επιρροής για επίτευξη ελέγχου επί των χρημάτων ή της περιουσίας ηλικιωμένου ατόμου.

Αμέλεια: Η αποτυχία ή η άρνηση ατόμου που έχει την ευθύνη της φροντίδας ευάλωτου ηλικιωμένου για να του παρέχει ασφάλεια και εκπλήρωση των σωματικών και αισθηματικών του αναγκών.

Εγκατάλειψη: Η εγκατάλειψη ευπαθούς, αδύναμου και ευάλωτου ηλικιωμένου από οποιονδήποτε έχει το καθήκον φροντίδας του.

Ανεπάρκεια κατανόησης: Η αδυναμία αντίληψης από κάποιον που φροντίζει έναν ηλικιωμένο ότι οι συνέπειες των δικών του ενεργειών ή της απραξίας του οδηγούν ή δυνατόν να οδηγήσουν σε βλάβες ή σε διακινδύνευσή του.

Ποιοι είναι οι παράγοντες που αυξάνουν τον κίνδυνο για κακοποίηση ηλικιωμένων;

Οι ηλικιωμένοι που έχουν προβλήματα μνήμης ή που παρουσιάζουν κάποια μορφή άνοιας ή που σωματικά εξαρτώνται από άλλους κινδυνεύουν πιο πολύ να είναι θύματα κακομεταχείρισης ή κακοποίησης. Επίσης ηλικιωμένοι με καταθλιψη, που είναι μόνοι ή που δεν έχουν κοινωνική στήριξη κινδυνεύουν επίσης περισσότερο. Ακόμα τα άτομα που φροντίζουν ηλικιωμένους που είναι υπερβολικά στρεσαρισμένα λόγω του ότι δεν αντεπεξέρχονται στο βάρος των ευθυνών για τη φροντίδα παρουσιάζουν περισσότερες πιθανότητες να εκδηλώσουν συμπεριφορές κακοποίησης. Επιπλέον άτομα που φροντίζουν ηλικιωμένους με ιστορικό χρήσης ή κατάχρησης ουσιών ή κακομεταχείρισης άλλων.

Δεν θα έπρεπε να ξεχνάμε: **Χρειάζεται προσεκτική παρατήρηση και παρακολούθηση του ηλικιωμένου σε περίπτωση υποψίας για να διαφανεί ότι ύποπτες καταστάσεις ή αλλοιώσεις που παρατηρούνται στο σώμα, στη συμπεριφορά και στη διαβίωση του ηλικιωμένου μπορεί να είναι το αποτέλεσμα κάποιας μορφής κακοποίησης.**

Σε ένα τέτοιο ενδεχόμενο χρειάζεται όχι μόνο κάποιος να ακούσει αυτούς που ευθύνονται για τη φροντίδα του ηλικιωμένου και τον ίδιο τον ηλικιωμένο που πιθανόν να είναι το θύμα, αλλά επιπλέον να αναζητείται βοήθεια από την οικογένεια και αρμόδιους σύμβουλους ή αρχές.

ΒΙΑ ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ

Το φαινόμενο της παιδικής κακοποίησης παρουσιάζεται από την αρχαιότητα έως και σήμερα στις κατά τα άλλα σύγχρονες και ευνομούμενες κοινωνίες. Οι συνέπειές του έχουν διάρκεια και επηρεάζουν και τη μετέπειτα ζωή του παιδιού. Είναι γνωστό ότι και στη χώρα μας υπάρχουν χιλιάδες παιδιά που καθημερινά αντιμετωπίζουν βία σωματική, ψυχολογική, σεξουαλική κακοποίηση, εκμετάλλευση,

αμέλεια, εγκατάλειψη. Είναι επίσης γνωστό ότι συχνά αυτό συμβαίνει από τους ίδιους τους γονείς.

Αίτια

Οι παράγοντες που σχετίζονται με την ενδοοικογενειακή βία είναι οι εξής:

- Ατομικοί παράγοντες: Γάμος σε νεαρή ηλικία, υπερβολική κατανάλωση οινόπνευματών, κατάθλιψη, διαταραχή προσωπικότητας, χαμηλό εισόδημα, εμπειρίες βίας ή κακοποίησης κατά την παιδική ηλικία.
- Παράγοντες διαπροσωπικών σχέσεων: Συζυγικές συγκρούσεις, συζυγική ανισορροπία, ανδροκρατική οικογένεια, οικονομικό στρες, φτώχεια λειτουργικότητα της οικογένειας.
- Περιβαλλοντικοί παράγοντες: Αδύναμοι κοινοτικοί δεσμοί, φτώχεια και ανομία φύλων, ανύπαρκτο κοινοτικό υποστηρικτικό σύστημα.
- Κοινωνικοί παράγοντες: Η βία είναι αποδεκτή κοινωνικά, παραδοσιακοί ρόλοι, κοινωνική απενσωμάτωση,

Οι αιτίες της παιδικής κακοποίησης, εντοπίζονται στη δυσλειτουργία του γονεϊκού ρόλου, στην ανάληψη καθηκόντων σε νεαρή ηλικία (ανεπιθύμητη κύηση), στην εκτός γάμου μητρότητα, στο χαμηλό μορφωτικό επίπεδο, στη γέννηση παιδιού με ειδικές ανάγκες, στην ψυχοπαθολογία γονέων και στο ότι οι γονείς που κακοποιούν έχουν και οι ίδιοι βιώσει την κακοποίηση από τους γονείς τους ως παιδιά. Ένας άλλος παράγοντας που κρύβεται πίσω από την παιδική κακοποίηση είναι η άποψη ότι η σωματική τιμωρία είναι ο κατάλληλος τρόπος πειθαρχίας των παιδιών. Ακόμα ως αίτια εκλαμβάνονται η φτώχεια, η ανεργία και το υπερβολικό άγχος που απορρέει από τους δύο αυτούς κοινωνικούς παράγοντες. Στους παράγοντες, μπορούν ακόμα να προστεθούν και οι πολιτικές που ενισχύουν την ανισότητα, μειώνουν την αξία του παιδιού και καταπατούν τα δικαιώματά του.

Συνέπειες

Τα παιδιά είναι πιθανόν να παρουσιάσουν ψυχολογικές διαταραχές, να νιώσουν απόρριψη και ενοχές, να διαπράξουν αξιόποινες πράξεις, αλλά ακόμα και να εγκαταλείψουν την οικογένειά τους. Τα παιδιά που έχουν κακοποιηθεί μπορεί να παρουσιάσουν χαμηλή αυτοεκτίμηση, αντιδραστική συμπεριφορά, ανικανότητα να αγαπήσουν ή να εμπιστευτούν, αυτοτραυματισμό και αυτοκαταστροφική συμπεριφορά. Ακόμα κάποιες μακροπρόθεσμες κυρίως επιπτώσεις εντοπίζονται στις

μαθησιακές δυσκολίες, στη δυσκολία στο λόγο και σε προβλήματα στη συμπεριφορά. Άλλες σοβαρές συνέπειες είναι οι διαταραχές ύπνου, διατροφής, η επιθετικότητα, η υπέρμετρη παθητικότητα, διαφόρων μορφών φοβίες, μετατραυματικό στρες, κατάθλιψη, ξεσπάσματα οργής και δυσκολία συγκέντρωσης. Έτσι οι πολίτες πρέπει να ευαισθητοποιηθούν, να κινητοποιηθούν και να μην μένουν αδρανείς σε σοβαρά προβλήματα που μας απειλούν.

ΤΡΟΠΟΙ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΤΗΣ ΕΝΔΟΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗΣ ΒΙΑΣ

Κάποιοι τρόποι αντιμετώπισης της ενδοοικογενειακής βίας είναι:

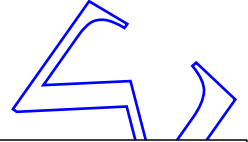
1. Ενεργοποίηση δικτύου πληροφόρησης του κοινού για την κατάσταση του φαινομένου, τις διαστάσεις του και την κοινωνική παθογένεια που προκαλεί, με βασικό στόχο τη σταδιακή μείωση αυτού του προβλήματος.
2. Σωστή και αντικειμενική ενημέρωση από τα ΜΜΕ και από αρμόδιους φορείς.
3. Λήψη μέτρων για την πρόληψη και αντιμετώπιση του προβλήματος.
4. Δημιουργία τηλεφωνικών γραμμών SOS για καταγγελίες και παροχή απαραίτητης πληροφόρησης στα ανήλικα θύματα.
5. Παιδεία και σωστή διαπαιδαγώγηση.
6. Δημιουργία κέντρων υποδοχής θυμάτων με σκοπό την παροχή απαραίτητων υγειονομικών υπηρεσιών, ψυχολογικής υποστήριξης και πληροφόρησης.
7. Παροχή εξειδικευμένων υπηρεσιών από ψυχολόγους, οικογενειακούς συμβούλους, κοινωνικούς λειτουργούς και δραστηριοποίηση της αστυνομίας για την επίλυση του κάθε περιστατικού.
8. Το κράτος θα πρέπει να ενημερώσει το κοινό και ιδιαίτερα τα θύματα της βίας ότι τους στηρίζει και ότι μπορούν και πρέπει να καταγγέλλουν τα περιστατικά βίας.
9. Ενεργοποίηση διεθνών οργανισμών .

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

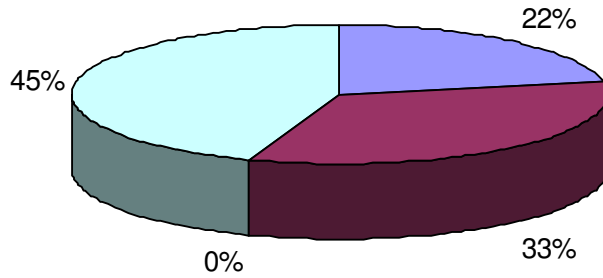
Από τις απαντήσεις των ερωτήσεων που σχετίζονται με την αντίδραση των ανθρώπων, στα πλαίσια της έρευνας που διεξήχθη στο σχολείο μας, φαίνεται πως και τα δύο φύλα δεν μένουν παθητικά, αλλά αντιδρούν σε ένα περιστατικό βίας. Επίσης διαπιστώνουμε πρώτον πως οι άνθρωποι δεν εμπιστεύονται εύκολα τους άλλους και ότι, αν συνέβαινε

ένα περιστατικό βίας, στις περισσότερες περιπτώσεις θα γινόταν γνωστό μόνο μέσα στην οικογένεια και δεύτερον ότι οι ερωτώμενοι θεωρούν πως η οικογένεια θα μπορούσε να βοηθήσει στον περιορισμό της βίας. Ακόμη είναι εμφανές πως δεν υπάρχει επαρκής πληροφόρηση σχετικά με την ενδοοικογενειακή βία, ώστε οι άνθρωποι να έχουν μια σωστή αντίληψη στο θέμα αυτό. Έπειτα μελετώντας τη σχετική με την ενδοοικογενειακή βία νομοθεσία συνειδητοποιούμε ότι ο νόμος που αναφέρει πως το μέλος της οικογένειας το οποίο προξενεί σε άλλο μέλος σωματική κάκωση ή βλάβη της υγείας του τιμωρείται με φυλάκιση, δε φαίνεται να τηρείται πάντα. Αντίθετα πολλές φορές υπάρχουν άτομα από υψηλά κοινωνικά στρώματα που με διάφορους τρόπους διαφεύγουν την ποινή. Γενικά παρατηρούμε πως τις περισσότερες φορές οι νόμοι δεν εφαρμόζονται, γιατί το φαινόμενο της ενδοοικογενειακής βίας το παραμελούμε διότι δεν το θεωρούμε σημαντικό. Αντίθετα πρόκειται για ένα πολύ σοβαρό πρόβλημα για το οποίο πρέπει οι αρμόδιοι να ενημερώνονται και να παίρνουν τα κατάλληλα μέτρα. Επίσης είναι ανάγκη τα παιδιά να ενημερώνονται από μικρή ηλικία για να μπορέσουν να το αντιμετωπίσουν στο μέλλον.

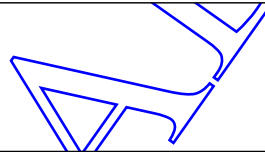
10 ΓΕΝ ΚΑΛ

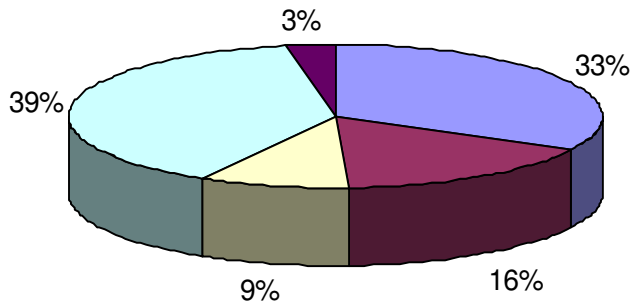
ΚΟΡΙΤΣΙΑ: Πως θα δρούσες ή θα αντιδρούσες σε περίπτωση μιας βίαιης πράξης ή συμπεριφοράς εναντίον σου μέσα στην οικογένεια;

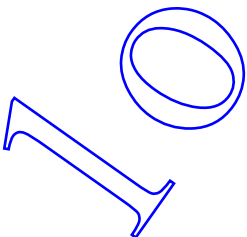
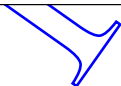
- Θα αντιδρούσα με τον ίδιο βίαιο τρόπο
- Θα φώναζα για βοήθεια
- Θα έμεινα αδρανής
- Θα προσπαθούσα να αποδράσω

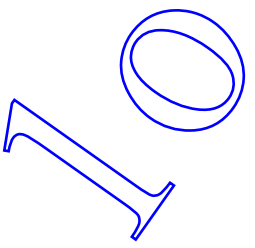
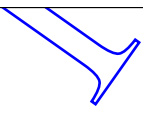
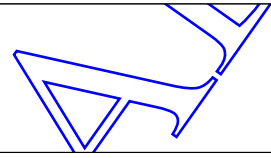
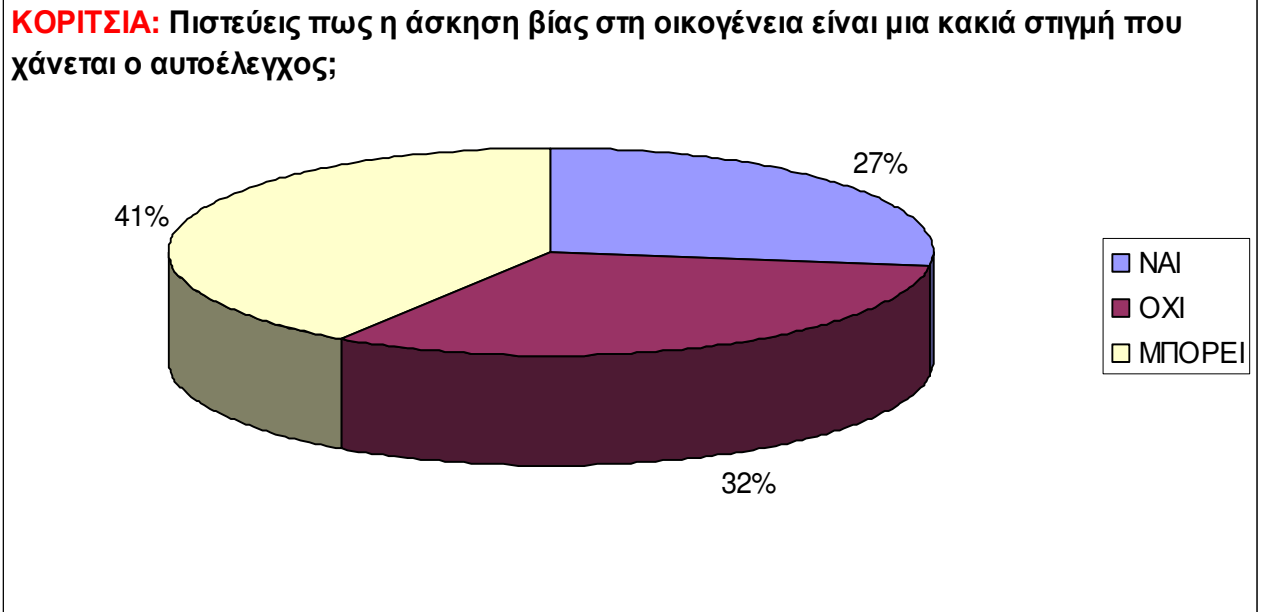
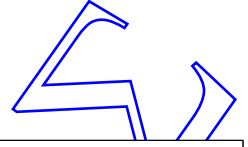

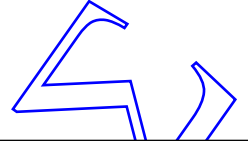
ΑΓΟΡΙΑ: Πως θα δρούσες ή θα αντιδρούσες σε περίπτωση μιας βίαιης πράξης ή συμπεριφοράς εναντίον σου μέσα στην οικογένεια;

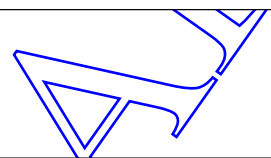
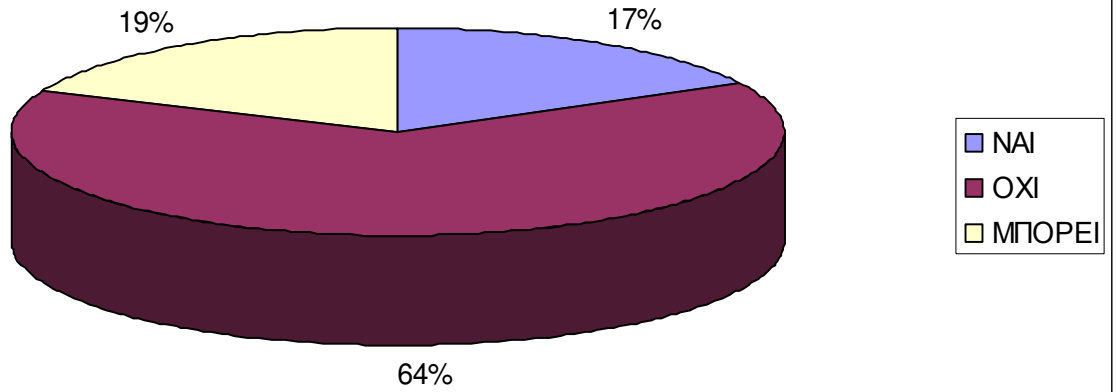
- Θα αντιδρούσα με τον ίδιο βίαιο τρόπο
- Θα φώναζα για βοήθεια
- Θα έμεινα αδρανής
- Θα προσπαθούσα να αποδράσω
- Άλλο, άμυνα

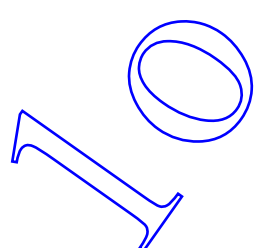
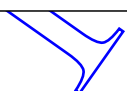
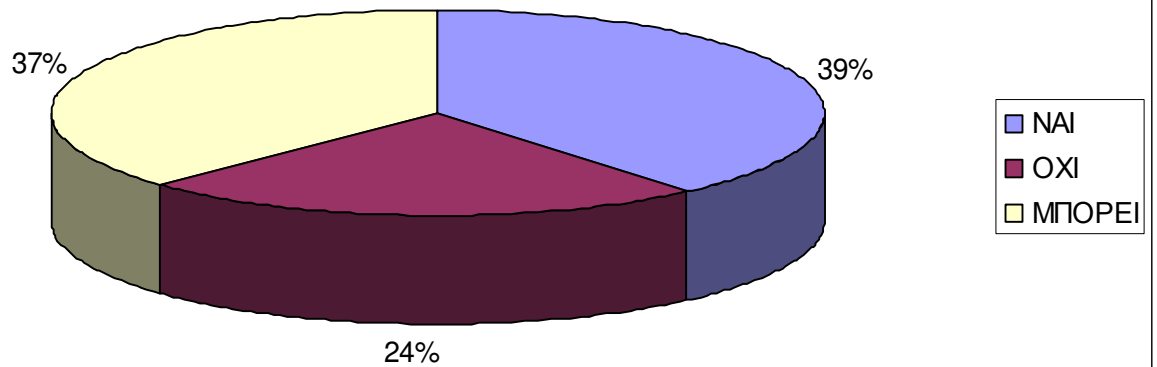

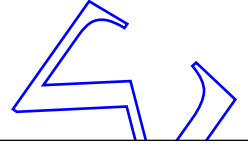

ΚΟΡΙΤΣΙΑ: Τα παιδιά χρειάζονται τους γονείς τους ακόμα και αν είναι βίαιοι;

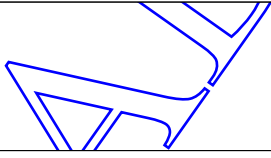
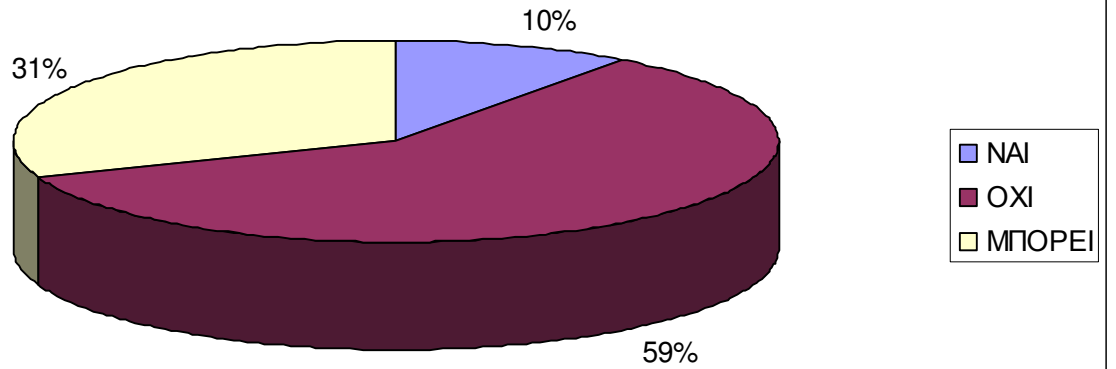

ΑΓΟΡΙΑ: Τα παιδιά χρειάζονται τους γονείς τους ακόμα και αν είναι βίαιοι;

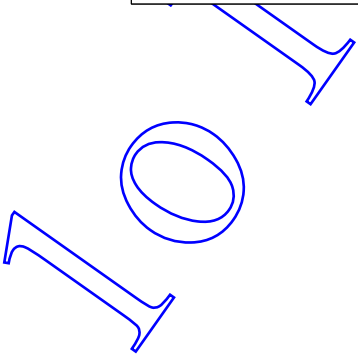
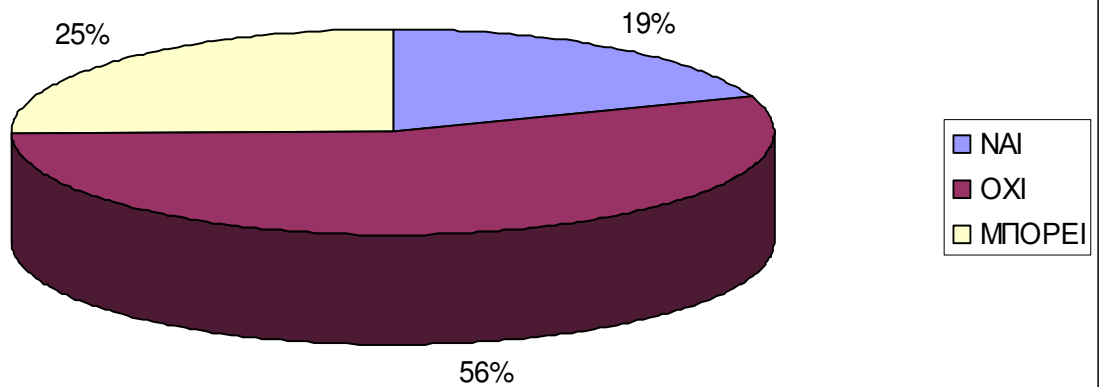

ΚΟΡΙΤΣΙΑ: Πιστεύεις πως τα θύματα της ενδοοικογενειακής βίας είναι χαμηλού επιπέδου;

ΑΓΟΡΙΑ: Πιστεύεις πως τα θύματα της ενδοοικογενειακής βίας είναι χαμηλού επιπέδου;

3. ΒΙΑ ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ

ΕΝΑ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΟ

Η βία κατά των γυναικών είναι ένα παγκόσμιο και πανάρχαιο φαινόμενο τόσο παλιό όσο και οι πολιτισμένες κοινωνίες μας. Έγινε ορατή τις τελευταίες δεκαετίες χάρη στους αγώνες, τις έρευνες και τις μελέτες των φεμινιστριών. Η άσκηση βίας αποτελεί παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των γυναικών (του δικαιώματος στην ελευθερία, στη ζωή, στη σωματική ακεραιότητα, στην ασφάλεια, στην αξιοπρέπεια). Κι όμως η βία κατά των γυναικών αποτελεί μέρος της δομής των κοινωνιών μας και του συστήματος λειτουργίας τους. Η βία αλλά και η απειλή της βίας αποτελούν σημαντικό παράγοντα κοινωνικού ελέγχου, είναι εργαλείο ελέγχου. Το δε κοινωνικό σύστημα λειτουργεί και αναπαράγεται με τη βοήθεια μύθων, θεσμών και μηχανισμών με πρώτο αυτόν της οικογένειας που είναι και θεσμός και μηχανισμός αναπαραγωγής του συστήματος των αξιών της κοινωνίας μας.

Όσο για τους μύθους, αυτοί είναι ιδιαίτερα αγαπητοί, αφομοιώνονται εύκολα από τα μέλη της κοινωνίας, στην περίπτωση δε της βίας θέλουν τα θύματα και όχι οι δράστες της να φέρουν την ευθύνη της. Τα θύματα την προκαλούν, αυτά ερεθίζουν τους δράστες, προκαλούν τη συμπεριφορά τους. Στον κοινωνικό χώρο προκαλούν τις σεξουαλικές προτάσεις και στη συνέχεια τις απωθούν. Οι γυναίκες είναι αυτές που ντύνονται προκλητικά, καπνίζουν, πίνουν, κυκλοφορούν τη νύχτα μόνες τους κ.λπ., με αποτέλεσμα να προκαλούν την εναντίον τους βία.

Α. ΜΟΡΦΕΣ ΒΙΑΣ ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ

α. Έρευνες και μελέτες αναφέρουν ότι ορισμένες μορφές βίας εκδηλώνονται σε όλα τα μήκη και πλάτη της γης, ενώ άλλες εμφανίζονται μόνο σε ορισμένες χώρες ή πολιτισμούς, όπως ο ακρωτηριασμός των γεννητικών οργάνων, η επαλήθευση της παρθενίας, το κάγμιμο στην πυρά των χηρών .

Ακόμα αυτές οι έρευνες αναφέρουν ότι η βία κατά των γυναικών μπορεί να συνδέεται:

- με τα χαρακτηριστικά τους (όπως ο βιασμός ή ο ακρωτηριασμός των γεννητικών οργάνων)
- με την ύπαρξη μιας συγκεκριμένης σχέσης με έναν άνδρα - βία οικογενειακή, συζυγικός βιασμός

- με την τιμωρία ή την ταπείνωση της ομάδας στην οποία ανήκει στο πλαίσιο της οικογένειας, στο πλαίσιο της κοινωνίας, καθώς και στο πλαίσιο της εξουσίας.

Τέλος με την εξέλιξη της τεχνολογίας, αυτή η βία ασκείται και με τη βοήθεια των νέων τεχνολογικών μέσων. Και βέβαια προσβάλλει περισσότερο τις μη προνομιούχες οικονομικά γυναίκες, καθιστώντας τις πιο ευάλωτες στη σεξουαλική παρενόχληση και στην οικονομική εκμετάλλευση.

Όλες οι παραπάνω μορφές βίας κατά των γυναικών αποτελούν παραβίαση των Θεμελιωδών Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.

β. Τα είδη της βίας κατά των γυναικών, σύμφωνα με τον Οργανισμό Ηνωμένων Εθνών:

1. Ενδοοικογενειακή βία

Η βία κατά των γυναικών στον οικογενειακό κύκλο εμφανίζεται τόσο στις ανεπτυγμένες όσο και στις αναπτυσσόμενες χώρες. Οι γυναίκες αυτές αντιμετωπίζουν συνήθως το ζήτημα ως προσωπικό και το κρύβουν από τους γείτονες, την κοινωνία και την πολιτεία. Ωστόσο πολλές φορές αυτά τα ζητήματα καταλήγουν σε τραγωδίες.

Στις Η.Π.Α. μια γυναίκα κακοποιείται κάθε 18 λεπτά, ενώ το 22-35% των νέων γυναικών που μπαίνουν στα επείγοντα των νοσοκομείων είναι θύματα βίας.

Στο Περού το 70% όλων των εγκλημάτων συμπεριλαμβάνουν κακοποίηση γυναικών από τους συζύγους τους.

2. Παραδοσιακές πρακτικές

Σε πολλές χώρες οι γυναίκες πέφτουν θύματα των παραδόσεων και των εθίμων της χώρας τους.

3. Ακρωτηριασμοί γενετικών οργάνων

Σύμφωνα με τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας, 85 με 115 εκατ. κορίτσια και γυναίκες έχουν υποστεί κάποιου είδους ακρωτηριασμό των γενετικών τους οργάνων και υποφέρουν από τις παρενέργειες στην υγεία τους (κλειτοριδεκτομές).

4. Προτιμήσεις σε γιους

Κορίτσια πέφτουν θύματα βίας, πριν καν γεννηθούν, καθώς σε πολλές χώρες, οι γονείς προσφεύγουν σε εκτρώσεις, μόλις μάθουν ότι το έμβρυο είναι κορίτσι.

Στην Ινδία τις αντιδράσεις των γυναικών προκάλεσε διαφήμιση κλινικών άμβλωσης που έλεγε ότι «είναι καλύτερο να ξοδέψεις 38

δολάρια τώρα για να βάλεις τέλος σε ένα έμβρυο παρά 3.800 δολάρια αργότερα για την προίκα της».

5. Θέματα προίκας και πρόωρου γάμου

Στην Ινδία περίπου πέντε γυναίκες την ημέρα (σύμφωνα με τα διαθέσιμα στοιχεία) δέχονται επιθέσεις με οξέα για θέματα προίκας.

Ο πρόωρος γάμος, που συνήθως γίνεται χωρίς τη συγκατάθεση ενός κοριτσιού και στη συνέχεια οι πολλαπλές εγκυμοσύνες και γέννες μπορούν να προκαλέσουν προβλήματα υγείας, ακόμη και το θάνατο.

6. Βία στην Κοινωνία

6α. Βιασμοί

Στις ΗΠΑ τα επίσημα στοιχεία εμφανίζουν ότι μια γυναίκα πέφτει θύμα βιασμού κάθε έξι λεπτά.

6β. Σεξουαλικές επιθέσεις στο γάμο

Σε πολλές χώρες οι σεξουαλικές επιθέσεις από το σύζυγο στη γυναίκα δεν αποτελεί καν έγκλημα.

6γ. Σεξουαλική παρενόχληση

Η σεξουαλική παρενόχληση παρατηρείται συχνότερα στο χώρο εργασίας.

6δ. Εκπόρνευση

Πολλές γυναίκες αναγκάζονται να εκπορευτούν από τους γονείς και τους συζύγους τους ή ως αποτέλεσμα οικονομικών και κοινωνικών δυσχερειών ή πέφτουν θύματα εξαπάτησης γραφείων συνοικεσίων. Τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν αυτές οι γυναίκες είναι πολλά και ποικίλα.

B. ΠΟΙΑ ΕΙΝΑΙ ΟΜΩΣ ΤΑ ΑΙΤΙΑ ΑΥΤΟΥ ΤΟΥ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟΥ;

Η άσκηση σωματικής και ψυχολογικής βίας από άντρες πάνω σε γυναίκες έχει κοινωνικές αιτίες:

- τις σχέσεις εξουσίας ανάμεσα στα φύλα που αποτελούν δομικό στοιχείο της κοινωνίας και εκφράζονται πέρα από την άμεση άσκηση βίας,
- σε όλους τους τομείς της κοινωνίας, όπως:
 1. στην οικονομική και κοινωνική εξάρτηση της γυναίκας από τον άντρα
 2. στη μειονεκτική θέση των γυναικών στον τόπο της δουλειάς

3. στις χειρότερες ευκαιρίες μόρφωσης για κορίτσια και γυναίκες
4. στην εκπροσώπηση των γυναικών σε πολιτικές θέσεις κ.α.

Μερικά ακόμα από τα αίτια της βίας κατά των γυναικών αποτελούν:

- **οι προκαταλήψεις:** Προκατάληψη ορίζεται μια στάση απέναντι στα μέλη μιας συγκεκριμένης κοινωνικής ομάδας, στάση η οποία βασίζεται αποκλειστικά στη συμμετοχή τους στην ομάδα αυτή. Είναι στάση αρνητική.
- **τα στερεότυπα:** Τα στερεότυπα αποτελούν γενικευτικές πεποιθήσεις των μελών μιας ομάδας ως προς το πώς είναι και πώς συμπεριφέρονται τα μέλη μιας ομάδας.
- **οι διακρίσεις:** Οι διακρίσεις αποτελούν αποτέλεσμα των προκαταλήψεων και είναι αρνητικές πράξεις σε βάρος των μελών μιας ομάδας.
- **ο σεξισμός:** ο σεξισμός είναι η προκατάληψη και οι διακρίσεις βάσει του φύλου των ατόμων και ειδικότερα, στην προκειμένη περίπτωση η προκατάληψη και οι διακρίσεις εις βάρος των γυναικών.

Τα αίτια βίας κατά των γυναικών αποτελούν τα ισχυρά στερεότυπα που υπάρχουν και έχουν γίνει αποδεκτά εξίσου και από τα δυο φύλα. Εξαιτίας αυτών, οι γυναίκες συμβιβάζονται με χαρακτηριστικά πολλές φορές αρνητικά για αυτές. Αυτά τα χαρακτηριστικά μπορούν να υποβαθμίσουν την ικανότητά τους αλλά και την κρίση τους απέναντι στους άνδρες, θεωρώντας τους ισχυρότερους ή καλύτερα πιο ικανούς από τις ίδιες, στον επαγγελματικό τομέα και αλλού. Επίσης κάποια άλλα στερεότυπα τέτοια μπορούν να δημιουργηθούν από τις οικογένειες κατά την παιδική ηλικία. Κατά τη διάρκεια της ανατροφής αγοριών και κοριτσιών οι γονείς αντιμετωπίζουν διαφορετικά το αγόρι από το κορίτσι. Κάτι το οποίο ενστερνίζεται το παιδί από τη μικρή του ηλικία και το διατηρεί για τα επόμενα στάδια της ζωής του. Εκδηλωτική μορφή τέτοιων αποτελεσμάτων υπάρχει και στο σεξισμό όπου το ανδρικό φύλο φαίνεται ικανότερο των γυναικών σ' όλα τα επίπεδα δημιουργίας και δουλειάς. Τέλος σύμφωνα με τα παραπάνω δημιουργούνται απόψεις στο γενικό σύνολο που μπορεί να μην αντιστοιχούν στην πραγματικότητα. Έτσι η γυναίκα μπορεί πολλές φορές να μην αναγνωρίζεται, όπως θα έπρεπε, ως κάτι το διαφορετικό και όχι το υποδεέστερο.

Γ. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΡΙΕΣ

Το μεγαλύτερο κομμάτι ενεργού καταπίεσης ωστόσο υφίστανται οι οικονομικές μετανάστριες και οι πολιτικές πρόσφυγες, οι οποίες σύμφωνα με τον Ο.Η.Ε., συγκαταλέγονται στις ομάδες γυναικών που κινδυνεύουν περισσότερο να υποστούν βία, συνιστούν μια ιδιαίτερα ευάλωτη ομάδα γυναικών, σύμφωνα με κάποιες προσεγγίσεις όχι μόνο λόγω της φυλής και του φύλου τους, αλλά και λόγω του ότι διασχίζουν σύνορα (γεωγραφικά, οικονομικά, κοινωνικά, έμφυλα, ταξικά και άλλα) και καθίστανται θύματα σεξουαλικής εκμετάλλευσης στο πλαίσιο ενός εκτεταμένου φαινομένου που αφορά στη σεξουαλική εκμετάλλευση και πορνεία των γυναικών, καθώς πολλές εγκαταλείπουν τη χώρα τους με την προσδοκία μιας καλύτερης ζωής για τις ίδιες και τις οικογένειες τους.

Αν και οι τρεις αυτές μορφές βίας με βάση το φύλο κατά των μεταναστριών (ενδοοικογενειακή, σεξουαλική, trafficking) διαφέρουν ως προς τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά τους και ως προς τις επιπτώσεις τους, έχει μεγάλη σημασία η διασύνδεσή τους που συμβάλλει στην κατανόηση των παραλλαγών της βίας με βάση το φύλο.

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΕΜΠΟΡΙΑΣ ΜΕ ΣΚΟΠΟ ΤΗΝ ΕΡΓΑΣΙΑΚΗ ΚΑΙ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗ ΣΤΙΣ ΧΩΡΕΣ ΤΩΝ ΒΑΛΚΑΝΙΩΝ

Οι γυναίκες –θύματα εμπορίας διακινούνται με σκοπό τόσο τη σεξουαλική, όσο και την εργασιακή εκμετάλλευσή τους. Παρ' όλο που το εμπόριο με σκοπό προμήθεια φτηνού οικιακού προσωπικού κυρίως από τις χώρες της Ασίας και της Αφρικής (στη χώρα μας και Αλβανία, Βουλγαρία, Ρωσία, Μολδαβία, Ρουμανία) βρίσκεται σε μεγάλη άνθηση, ωστόσο παραμένει πολύ πίσω σε σύγκριση με την εμπορία με σκοπό τη σεξουαλική εκμετάλλευση.

Το κέρδος από την οικιακή βοηθό ή τον εργάτη το αποκομίζει ο έμπορος άπαξ μόνο με την πώλησή της και δεν συγκρίνεται με το κέρδος που του αποφέρει ένα άτομο από τη σεξουαλική του εκμετάλλευση. Γι' αυτό και τα δίκτυα που επιδίδονται στο εμπόριο με σκοπό την προμήθεια οικιακού προσωπικού εργατών θεωρούνται οι «φτωχοί συγγενείς» των δικτύων του οργανωμένου εγκλήματος. Μόλις τα θύματα φθάσουν στον προορισμό τους, οι έμποροι τους κατάσχουν τα διαβατήρια, θέτοντάς τα έτσι σε κατάσταση δουλείας. Ακόμη και εάν τα θύματα αμείβονται - που σπάνια αμείβονται - έχουν δημιουργήσει τόσο υψηλό χρέος στους εμπόρους για τη μεταφορά τους, που δύσκολα το ξεπληρώνουν. Πολλοί βρίσκονται έτσι, σε κατάσταση ομηρίας μέχρι την αποπληρωμή του χρέους τους.

Η απειλή και χρήση σωματικής βίας, η παράνομη κράτηση και οι απάνθρωπες συνθήκες εργασίας, τις οποίες υφίστανται τα θύματα, αποτελούν σοβαρές παραβιάσεις σειράς δικαιωμάτων όπως το δικαίωμα στην ελευθερία, στην ατομική ασφάλεια, στην ελεύθερη κυκλοφορία και στην ελεύθερη επιλογή επαγγέλματος.

ΤΡΟΠΟΙ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ

Οι γυναίκες σήμερα, παρά τα όποια κεκτημένα κοινωνικά και πολιτικά δικαιώματά τους, εξακολουθούν να υφίστανται τη βία - σωματική, ψυχολογική, οικονομική- μέσα στην οικογένεια, στις διαπροσωπικές σχέσεις, αλλά και στο χώρο της εργασίας. Η έως τώρα καταστολή της βίας είχε ως αποτέλεσμα την αναπαραγωγή της μέσα από τη δημιουργία νέων μορφών βίας (βλ. Trafficking). Ενάντια σε αυτό το κατεστημένο, η Κοινωνία των Πολιτών, μέσα από δράσεις - παρεμβάσεις, στοχεύει στην προάσπιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων κάθε ευπαθούς ομάδας.

Οι γυναίκες εξακολουθούν να θυματοποιούνται με ό,τι αυτό συνεπάγεται - φόβο, χαμηλή αυτοεκτίμηση, κατάθλιψη, περιθωριοποίηση, επίκτητη αδυναμία δράσης και αυτο-ανάπτυξης. Ενάντια σε αυτήν την πραγματικότητα μία από τις πλέον αποτελεσματικές διεξόδους είναι η ψυχοκοινωνική στήριξη της γυναίκας μέσα από προγράμματα-δράσεις αυτοδιάθεσης και αυτοδιαχείρισης, η ενίσχυση μίας νέας αντίληψης αυτοβοήθειας μέσω της άμεσης κατανόησης και έκφρασης των αναγκών και η δημιουργία δικτύων υποστήριξης. Ακόμη η τέχνη μπορεί να αποτελέσει κατάλληλο πολιτισμικό όχημα για την ανάδειξη των διαστάσεων της βίας κατά των γυναικών σε όλα τα επίπεδα και για την εύρεση αποτελεσματικότερων τρόπων αντιμετώπισής της.

Μεταξύ των όσων συμβάλλουν στην αναποτελεσματικότητα αυτής της αντιμετώπισης αναφέρεται η έλλειψη κατανόησης των αιτιών που προκαλούν τη βία κατά των γυναικών και η ανεπάρκεια πληροφοριών σχετικών με τις διαφορετικές μορφές της, καθώς και το γεγονός ότι οι στρατηγικές πρόληψής της είναι αποσπασματικές και ανεπαρκείς.

Διαπιστώνεται ότι και εκεί που το νομικό οπλοστάσιο είναι ενισχυμένο οι γυναίκες δεν έχουν επαρκή πρόσβαση στο νόμο, λόγω έλλειψης νομικής παιδείας και πόρων, έλλειψης ευαισθησίας από πλευράς των οργάνων επιβολής του νόμου και λόγω της εμμονής στις παραδοσιακές και στερεότυπες νοοτροπίες.

Δυστυχώς η χώρα μας δε διαθέτει νομικό οπλοστάσιο. Στον ελληνικό Ποινικό Κώδικα δεν υπάρχει καν ο όρος «βία κατά των

γυναικών», η απουσία δε αυτού του όρου δημιουργεί προβλήματα, τα οποία μάλιστα γίνονται ιδιαίτερα αισθητά στις περιπτώσεις της συζυγικής και της οικογενειακής βίας. Επειδή πολύ συχνά ακούγεται ο ισχυρισμός ότι είναι δυνατή η πάταξη του φαινομένου με τις υπάρχουσες ποινικές διατάξεις, είναι αναγκαία η αναφορά σε κάποια από τα προβλήματα που δημιουργεί η απουσία της συγκεκριμένης νομοθετικής ρύθμισης.

- Δεν διώκεται ποινικά ο δράστης της ψυχολογικής βίας και των ψυχικών τραυμάτων που δημιουργούνται από τη λεκτική βία ή από άλλες παρενοχλήσεις, επειδή κατά κανόνα λαμβάνεται υπόψη μόνο η σωματική βία που προσβάλλει τη ζωή ή τη σωματική ακεραιότητα του ατόμου.
- Η οικογενειακή βία δεν ανήκει στις καταστάσεις που δίνουν δικαίωμα στην παρέμβαση της Δικαιοσύνης.
- Η απουσία του όρου «βία κατά των γυναικών» ή «κακοποίηση γυναικών» και άλλων συναφών όρων έχει δυσμενείς συνέπειες και στον τομέα της παροχής προστασίας εκ μέρους της αστυνομίας. Μη υπάρχοντος νομικού πλαισίου δεν είναι δυνατή ούτε η αστυνομική επέμβαση.

Με αυτά τα λίγα που αναφέρθηκαν γίνεται κατανοητό ότι για την αντιμετώπιση του φαινομένου της ανδρικής βίας κατά των γυναικών απαιτείται η συνδρομή πολλών παραγόντων, ένας εκ των οποίων είναι η δημιουργία του κατάλληλου νομικού πλαισίου. Και βέβαια έπεται η δημιουργία της κατάλληλης υποδομής, η ίδρυση μονάδων παροχής πρόσφορων υπηρεσιών, η επιμόρφωση επαγγελματιών και η στελέχωση των μονάδων, και πρωταρχικά η συνεργασία με τις αρμόδιες μη κυβερνητικές οργανώσεις των γυναικών.

Ωστόσο, ρόλο καταλυτικό έχει η ίδια η κοινωνία, που πρέπει να ευαισθητοποιηθεί, ώστε να πάψει να ανέχεται την άσκηση της βίας εναντίον των γυναικών και βέβαια να λειτουργήσει εναντίον των δραστών, όπως και εναντίον του σεξισμού και της περιφρόνησης των γυναικών.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Το πέρασμα από την εποχή της πατριαρχικής κοινωνίας σε αυτή της ισοτιμίας των ρόλων των δύο φύλων έχει υπάρξει ζητούμενο από την απαρχή των φεμινιστικών αγώνων. Μία από τις βασικότερες μορφές προσβολής της οντότητας και της προσωπικότητας των γυναικών υπήρξε η βία εναντίον τους, τόσο εντός όσο και εκτός του οικογενειακού

περιβάλλοντος. Η βία εναντίον των γυναικών αποτελεί την κυρίαρχη και δραματική έκφραση της διάκρισης λόγω φύλου.

Παρ' ότι όμως είναι από την απαρχή των κοινωνικών αγώνων ήταν αυτονόητη η εναντίωση των φεμινιστριών στην μορφή αυτή κοινωνικής διάκρισης, οι κοινωνίες συμπεριλαμβανόμενης και της δικής μας, της Ελληνικής, έχουν αποφύγει να ονομάσουν καν το τεράστιο αυτό πρόβλημα.

Έτσι το ήδη αναγνωρισμένο στα διεθνή όργανα ως μείζον κοινωνικό πρόβλημα, αυτό της βίας κατά των γυναικών, παραμένει σήμερα μια αθέατη κοινωνική παράμετρος στην Ελληνική πραγματικότητα.

4. ΒΙΑ ΣΤΟΝ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο αθλητισμός είναι ο χώρος της ευγενούς άμιλλας στον οποίο ο αθλητής γυμνάζει το σώμα, το μυαλό και καλλιεργεί τις δεξιότητές του σε διάφορα αθλήματα. Δεν έχει σχέση με την τυφλή βία, το έγκλημα και την άνομη συμπεριφορά και είναι δραστηριότητα η οποία προσδιορίζεται με τους κανόνες που θέτει το κοινωνικό σύνολο.

Στις μέρες μας ο όρος αυτός έχει διαφοροποιηθεί λόγω των φαινομένων της βίας. Τα φαινόμενα βίας στον αθλητισμό δεν είναι κάτι καινούριο, ούτε στη χώρα μας ούτε στον υπόλοιπο κόσμο. Πολλές φορές παρατηρούμε συγκρούσεις και συμπλοκές τόσο ανάμεσα στους οπαδούς των ομάδων όσο και στους παίκτες, επιφέροντας συχνά τραγικές συνέπειες όχι μόνο στο άτομο αλλά και στην κοινωνία.

ΟΡΙΣΜΟΙ

Βία

Βία είναι το φαινόμενο κατά το οποίο κάποιο άτομο ή ομάδα προσπαθούν με ποικίλους τρόπους καταναγκασμού στο σωματικό, ψυχοπνευματικό, οικονομικό, κοινωνικό ή άλλο επίπεδο να επιβάλλουν τη θέλησή τους και να στερήσουν από άλλους την ελευθερία τους ή να τους επηρεάσουν προς ίδιον όφελος ή και για άλλους λόγους. Πολλές φορές μάλιστα η βία χρησιμοποιείται και ως μέσο για την επίτευξη <<καλών>> σκοπών, επιβεβαιώνοντας έτσι το ρητό <<ο σκοπός αγιάζει τα μέσα>>!

Οπαδός-Φίλαθλος

Οπαδός: Οπαδός είναι αυτός που υποστηρίζει πρόσωπα, ιδέες, θεσμούς ή ομάδες (σε πολιτικό, ιδεολογικό ή άλλο επίπεδο). Η λέξη "οπαδός" πηγάζει από το ρήμα "οπάζω" που σημαίνει ακολουθώ ή καταδιώκω.

Φίλαθλος: Ο φίλαθλος από την άλλη είναι αυτός που αγαπά τον αθλητισμό και αυτός που συμβαδίζει με τις αρχές και τα ιδεώδη του αθλητισμού (αθλητικό πνεύμα). Η λέξη "φίλαθλος" πηγάζει από το "φίλος+άθλος" που σημαίνει ότι είναι φίλος του αθλητισμού.

ΜΟΡΦΕΣ ΒΙΑΣ

Στις σύγχρονες κοινωνίες οι βίαιες συγκρούσεις επηρεάζουν και το άτομο και την κοινωνία και αποτελούν αντικείμενο μελέτης για πολλές ειδικότητες επιστημόνων. Αθλητικοί ψυχολόγοι, κοινωνιολόγοι, ψυχίατροι, εγκληματολόγοι και κοινωνικοί ανθρωπολόγοι προσπαθούν να ερμηνεύσουν τα φαινόμενα βίας, να βρουν τα βαθύτερα αίτια που προκαλούν την εκδήλωσή τους, καθώς και μέτρα για τον περιορισμό τους.

Η βία στον αθλητισμό εκδηλώνεται με τις εξής μορφές:

- Η συντελεστική βία, η οποία διαχωρίζεται στη βία που είναι αποδεκτή, μέσα στα πλαίσια των κανόνων και στη βία που δεν προκαλείται σε επιτρεπτά όρια και δεν συμβάλλει στο "αθλητικό πνεύμα", καθώς αποτελεί μέσο για την επίτευξη ενός στόχου.
- Η παράνομη βία η οποία παραβαίνει τους κανόνες και είναι αντίθετη με αυτούς.
- Η εχθρική βία που αφορά κυρίως φανατικούς οπαδούς ομάδων και έχει σκοπό να βλάψει τόσο στο σωματικό όσο και στο ψυχικό επίπεδο άλλα άτομα, δημιουργώντας καταστροφές.

Επιπλέον, η βία μπορεί να ασκηθεί με διάφορους τρόπους. Κάποιες σοβαρές πράξεις βίας είναι οι εξής:

- Η φραστική βία. Η φραστική βία συναντάται ανάμεσα σε οπαδούς διαφορετικών ομάδων, ανάμεσα στους παίκτες αντίπαλων ομάδων, ανάμεσα σε θεατές και αθλητές, προπονητές, διαιτητές. Φραστική βία αποτελούν τα διάφορα συνθήματα, οι βρισιές και οι βλασφημίες, έχοντας σκοπό την αποθάρρυνση των αντιπάλων.
- Η σωματική βία. Η σωματική βία είναι δυνατόν να ασκηθεί από τα ίδια άτομα και μπορεί να αρχίσει από την ρίψη διάφορων αντικειμένων και να φτάσει σε σκληρές βιαιοπραγίες που μπορεί να έχουν τραγικά αποτελέσματα.
- Οι εγκληματικές και καταστροφικές ενέργειες, οι οποίες θέτουν ως στόχο την ύπαρξη θυμάτων και την καταστροφή ξένης περιουσίας.
- Η ψυχολογική βία. Η ψυχολογική βία έχει σκοπό να επηρεάσει το άτομο, ώστε να πετύχει τη νίκη. Ψυχολογική βία μπορεί να ασκηθεί από γονείς και προπονητές σε νέα παιδιά, ώστε να δώσουν το καλύτερό τους εαυτό και να φτάσουν στο καλύτερο δυνατό αποτέλεσμα. Ψυχολογική βία αποτελούν και οι πιέσεις, όπως και οι εξαναγκασμοί που απαιτούν την νίκη.

ΑΙΤΙΑ

Η βία είναι ένα αποτέλεσμα που προκύπτει από διάφορους παράγοντες. Οι παράγοντες αυτοί δεν έχουν να κάνουν μόνο με τη νίκη ή την ήττα των ομάδων, αλλά τα αίτια εντοπίζονται τόσο στην κοινωνία όσο και στην πολιτική. Διάφοροι παράγοντες επηρεάζουν το άτομο αναγκάζοντάς το να βρει διέξοδο στον όχλο του γηπέδου.

Μία από τις αιτίες που οδηγούν στην παραβατική συμπεριφορά είναι ο τρόπος λειτουργίας της κοινωνίας. Συχνά η κοινωνία δεν αντιμετωπίζει, αλλά αντιθέτως δημιουργεί τη βία. Το περιβάλλον επηρεάζει το άτομο. Έλλειψη επικοινωνίας μέσα στην οικογένεια, το διαλυμένο σχολείο, η αδιαφορία ορισμένων καθηγητών, οι εικόνες με τις οποίες μας κατακλύζουν καθημερινά τα ΜΜΕ, η ανεργία, η περιθωριοποίηση, οι κοινωνικές ανισότητες είναι μερικοί παράγοντες που μπορούν να οδηγήσουν κάποιον στη βίαιη συμπεριφορά, ειδικά στον χώρο του γηπέδου. Ας μη ξεχνάμε ότι το γήπεδο γεμίζει με πλήθος φιλάθλων και οπαδών σε κάθε αγώνα, προσφέροντας έτσι ανωνυμία. Συνεπώς το γήπεδο γίνεται το μέρος έκφρασης και εκδήλωσης των παραπόνων που έχουμε από την κοινωνία.

Μια άλλη βασική αιτία είναι η ομαδοποίηση και η ταύτιση των ατόμων με την ομάδα τους. Ο οπαδός λαμβάνει τη νίκη ή την ήττα της ομάδας του ως προσωπική του υπόθεση, γι'αυτό επίσης ότι ανήκει σε μια ομάδα με άλλους υποστηρικτές και είναι εύκολο να επηρεαστεί από αυτήν. Μέσα σε αυτήν την ομάδα υποστηρικτών το άτομο αναζητά και αποκτά το ενδιαφέρον και τη συντροφικότητα που δεν αντλεί από την κοινωνία. Αυτή η ταύτιση δημιουργείται και από τους υπεύθυνους των ομάδων, οι οποίοι θέλουν τους οπαδούς τμήμα του αθλητικού θεάματος, καθώς έτσι θα αυξησουν το ενδιαφέρον και τα οικονομικά τους οφέλη. Επιπλέον, η ομαδοποίηση αναπτύσσεται και εξαιτίας σοβινιστικών, ρατσιστικών και φασιστικών απόψεων που ωθούν στην εκδήλωση της βίας. Τα άτομα έχουν την ανάγκη να ανήκουν κάπου.

Τα ΜΜΕ έχουν και αυτά το δικό τους ρόλο στα φαινόμενα της βίας. Ο αθλητικός τύπος εξάπτει συχνά το φανατισμό, είτε άμεσα είτε έμμεσα και η αναμετάδοση των επεισοδίων που διαδραματίζονται στους αθλητικούς χώρους πολλαπλασιάζει και προκαλεί το πλήθος. Με τη συνεχή προπαγάνδα από τα μέσα ενημέρωσης, τα οποία συχνά ελέγχονται από τους αθλητικούς παράγοντες, οι οπαδοί μπορούν να γίνουν όργανα των συμφερόντων των ανώνυμων εταιριών του αθλητισμού, οι οποίες μπορεί να πιέζουν πολιτικά τις κυβερνήσεις. Αν για παράδειγμα οι ανώνυμες εταιρίες αποφασίσουν αποχή για ένα χρονικό διάστημα από τα αγωνιστικά τους καθήκοντα θα προκαλέσουν κοινωνική αναταραχή και οι οπαδοί των ομάδων θα στραφούν κατά της

κυβέρνησης και του κράτους. Επιπροσθέτως, τα Μ.Μ.Ε. μας έχουν κάνει πιο «αναίσθητους» στην προβολή της βίας, αποδεικνύοντας ότι η βία αποτελεί μέρος της καθημερινότητάς μας και πλέον δεν μας εκπλήσσει τόσο. Αρκεί να σκεφτεί κανείς πόσες σκηνές βίας προβάλλει καθημερινά η τηλεόραση και πόσες από αυτές κινούν το ενδιαφέρον του θεατή. Ουσιαστικά έχουμε συνηθίσει σε αυτές τις εικόνες. Και το χειρότερο; Όλο και περισσότερα παιδιά και νέοι μεγαλώνουν με αυτές τις σκηνές, αποευαισθητοποιημένοι πια από το φαινόμενο της βίας. Συνεπώς, είναι λογικό να συμπεριφέρονται επιθετικά στο χώρο του γηπέδου, καθώς αυτό έχουν μάθει.

Άλλος ένας παράγοντας που ευνοεί τη βία είναι η εμπορευματοποίηση του αθλητισμού. Κάθε αθλητική ομάδα αποτελεί μια επιχείρηση και για να αποφέρει κέρδη είναι απαραίτητη η νίκη της. Αυτό δείχνει ότι έχουμε ξεχάσει την πραγματική αξία του αθλητισμού και πλέον τον συνδέουμε με τα χρήματα. Έτσι τα επεισόδια βίας αποτελούν μια πηγή κέρδους.

Αυτά είναι κάποια αίτια που συμβάλλουν στην ανάπτυξη της βίας και χειροτερεύουν αυτό το φαινόμενο που έχει ήδη λάβει μεγάλες διαστάσεις. Ως συνέπεια, η κατάσταση επιδεινώνεται όσο δεν δίνονται ουσιαστικές λύσεις με βάση τους παραπάνω παράγοντες.

Τέλος, πρέπει να τονιστεί ότι ο συναγωνισμός και ο ανταγωνισμός δεν αποτελεί πρόβλημα, αν αναπτύσσονται μέσα στα πλαίσια των κανονισμών και των αποδεκτών συμπεριφορών. Σε αυτήν την περίπτωση δίνουν στον αθλητή ώθηση και κίνητρο να αξιοποιήσει τις ικανότητές του, απολαμβάνοντας με αυτόν τον τρόπο ο θεατής ένα καλύτερο αγώνα. Αναμφισβήτητα, όταν ο ανταγωνισμός καλλιεργείται μέσα σε λογικά όρια οδηγεί τον αθλητή στη σκέψη «πρέπει να ξεπεράσω τον εαυτό μου», προσφέροντας έτσι ένα καλύτερο αποτέλεσμα.

ΤΡΟΠΟΙ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ

Τα φαινόμενα βίας θα συνεχίζουν να πλήττουν τον αθλητισμό, αν δεν ληφθούν κάποια μέτρα για τον περιορισμό τους. Υπάρχουν κάποια αίτια που συμβάλλουν στην εκδήλωση της βίας, τα οποία πρέπει να ληφθούν σοβαρά υπόψη, για να επιτευχθεί η καταπολέμησή της. Σαφώς, θα ήταν προτιμότερο να δοθεί βαρύτητα σε μέτρα προληπτικά και όχι τόσο σε κατασταλτικά, γιατί τα κατασταλτικά μέτρα απλώς μεταφέρουν το πρόβλημα της βίας κάπου αλλού, όπως για παράδειγμα σε διάφορες συναθροίσεις. Η προσπάθεια καταστολής της βίας μέσα στα γήπεδα δεν την αντιμετωπίζει, αλλά την ωθεί έξω από αυτά. Επίσης, τα μέτρα θα πρέπει να γίνουν αποδεκτά από όλους τους φορείς που σχετίζονται με τον αθλητισμό, καθώς δεν ευθύνονται μόνο οι οπαδοί για τα επεισόδια που λαμβάνουν χώρα στα γήπεδα.

Οι προσπάθειες για τον περιορισμό της βίας στον αθλητισμό είναι συνεχείς. Πρόσφατα, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή πρόσφερε χρηματικά ποσά με σκοπό τη δημιουργία προγραμμάτων τα οποία θα συμβάλλουν στη σωστή ανάπτυξη του αθλητισμού και θα μειώνουν σημαντικά την εκδήλωση της βίας. Τα σχέδια που επιλέγονται έχουν ως βασική επιδίωξη την πρόληψη της βίας, καθώς και την καλλιέργεια του «αθλητικού πνεύματος».

Στη χώρα μας, όπου τα επεισόδια κάθε μορφής βίας αυξάνονται συνεχώς στα γήπεδα, δημιουργώντας συχνά εντάσεις και συγκρούσεις, δημιουργήθηκε η Διαρκής Επιτροπή Αντιμετώπισης της Βίας (ΔΕΑΒ). Σκοπός της ΔΕΑΒ είναι η καταπολέμηση αυτού του φαινομένου που μαστίζει τον αθλητισμό. Η ΔΕΑΒ διοικείται από 17 άτομα που σχετίζονται με τον αθλητισμό, εκπροσωπείται από τον πρόεδρο και συνεδριάζει 4 φορές τον μήνα, όπως και εκτάκτως σε περίπτωση που χρειαστεί. Επιπλέον, συνεργάζεται με την Αστυνομία, την Δικαιοσύνη (Αθλητικούς Εισαγγελείς κλπ. κάθε βαθμού), Υπηρεσίες της Πολιτείας (Γ.Γ.Αθλητισμού κτλ.), τις Ομοσπονδίες, τις Διοργανώτριες, τα Σωματεία κτλ. Ακόμα, συνεργάζεται με το Σώμα Παρατηρητών. Το σώμα Παρατηρητών αποτελείται από ανθρώπους που αγαπούν τον αθλητισμό και καθήκον τους είναι να συντάσσουν εκθέσεις για τα γεγονότα που διαδραματίζονται στους αγώνες. Αυτές τις εκθέσεις τις διαβιβάζει η ΔΕΑΒ στα αρμόδια Δικαιοδοτικά όργανα και ασχολείται και η ίδια μ' αυτές στις συνεδριάσεις. Βασική αρμοδιότητα της ΔΕΑΒ είναι η εξάλειψη της βίας από τον αθλητισμό, παράλληλα όμως έχει και άλλα καθήκοντα στα πλαίσια του αθλητικού χώρου.

Παρόλα αυτά, σίγουρα χρειάζονται και άλλα μέτρα, για να μην φτάνει η κατάσταση στα γήπεδα στα άκρα. Ορισμένα μέτρα που προτείνονται είναι τα εξής:

- Εντοπισμός των φανατικών οπαδών και αυστηροποίηση των κανόνων σχετικά με τη λειτουργία των λεσχών φιλάθλων, ώστε να υπάρχει τιμωρία όπου διαπράττονται εγκληματικές πράξεις από μέλη των λεσχών.
- Σεμινάρια για τους αθλητικούς συντάκτες, καθώς και έλεγχος στα οπαδικά Μ.Μ.Ε.. Με σεμινάρια και συσκέψεις θα ενημερωθούν οι συντάκτες για τον τρόπο με τον οποίο θα πρέπει να παρουσιάζουν τα γεγονότα, χωρίς να προκαλούν χειρότερα ξεσπάσματα.
- Έλεγχος για ύποπτα αντικείμενα ή ύποπτους μηχανισμούς.
- Προστασία του αγωνιστικού χώρου, των παικτών ή αθλητών, διαιτητών και συνοδών τους.
- Επαρκή σημεία εξόδου.
- Ελεγχόμενη πώληση εισιτηρίων.

- Ηλεκτρονικό εισιτήριο, το οποίο θα δίνει τη δυνατότητα να εντοπίζονται πιο εύκολα οι παραβατικές συμπεριφορές στα γήπεδα.
- Κλειστό κύκλωμα παρακολούθησης για καταγραφή επεισοδίων.
- Διακοπή των παιχνιδιών, αν παρατηρηθούν βίαιες συγκρούσεις.
- Αποκλεισμός φιλάθλων και ομάδων που ευθύνονται και προκαλούν επεισόδια.
- Απαγόρευση και ποινικοποίηση της κατοχής και εισαγωγής οινοπνευματωδών ποτών στα γήπεδα.
- Σεμινάρια για αστυνομικούς και νέος σχεδιασμός αστυνόμευσης των γηπέδων. Πρόσφατα, λήφθηκαν κάποια μέτρα για τη δημιουργία μίας ειδικής ομάδας αστυνομικών που θα εκπαιδεύονται και θα έχουν τον κατάλληλο εξοπλισμό, με κύριο μέλημά τους την αποτελεσματικότερη καταπολέμηση της βίας.

Όλα αυτά μπορεί να καταστέλλουν τα φαινόμενα βίας, όμως σε καμία περίπτωση δεν λύνουν το πρόβλημα πλήρως. Η πιο αποτελεσματική λύση είναι η σωστή διαπαιδαγώγηση. Διαπαιδαγώγηση τόσο ανάμεσα σ' αυτούς που ασχολούνται με τον αθλητισμό (αθλούμενοι, προπονητές, φιλάθλοι, οπαδοί, ΜΜΕ) όσο και στους νέους που η σωστή διαπαιδαγώγηση μπορεί να επιτευχθεί από το σπίτι και το σχολείο. Σεμινάρια, συνδιασκέψεις, διαλέξεις θα μπορούσαν να ενημερώνουν τους πολίτες και να καλλιεργείται μ' αυτόν τον τρόπο σωστά το αθλητικό πνεύμα. Έτσι, σημαντικό ρόλο στην καταπολέμηση των επιθετικών συμπεριφορών παίζει η παιδεία, η οποία θέτει ως στόχο να μεταβιβάζει αποδεκτά πρότυπα στην αναπτυσσόμενη γενιά.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Με βάση τις πληροφορίες που αντλήσαμε, το υλικό που επεξεργαστήκαμε και τις έρευνες που κάναμε φτάσαμε σε κάποια συμπεράσματα σχετικά με τη βία στον αθλητισμό.

Το πιο σημαντικό στο οποίο καταλήξαμε είναι ότι ο αθλητισμός είναι ένας χώρος σεβαστός από όλους, όπου ο καθένας μπορεί να λάβει δράση, χωρίς κανένας να μπορεί να του στερήσει το δικαίωμα αυτό. Όλοι μπορούν να συμμετάσχουν στον αθλητισμό, χωρίς όμως να φτάνουν σε ακραίες συμπεριφορές, εμποδίζοντας έτσι τη σωστή λειτουργία του.

Επίσης, συμπεράναμε ότι είναι αναγκαία η δραστηριοποίηση και η ευαισθητοποίηση της κοινωνίας και των φορέων του αθλητισμού για την αντιμετώπιση του φαινομένου της βίας. Επιπλέον, τα ΜΜΕ πρέπει να προβάλλουν σωστά πρότυπα και να μην προκαλούν ξεσπάσματα και εντάσεις στην κοινωνία. Και τέλος, πρέπει σιγά-σιγά να

συνειδητοποιήσουμε τα αίτια που οδηγούν στη βία και με ορισμένες προτεινόμενες λύσεις να αρχίσουμε να τα αντιμετωπίζουμε.

Η βία στον αθλητισμό είναι μια υπόθεση όλων και ιδιαίτερα των νέων, γιατί εμείς είμαστε αυτοί που θα μεταδώσουμε τα πρότυπα, σε μια σύγχρονη κοινωνία, όπου ο έλεγχος των φαινομένων της βίας στους αθλητικούς χώρους έχει ξεφύγει. Γι' αυτό πρέπει όλοι να δραστηριοποιηθούμε άμεσα, ώστε να αποκαταστήσουμε την *πραγματική αξία* του αθλητισμού.

10 ΓΕΛ ΚΑΒΑΛΩΝ

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βουιδάσκη, Βασίλης (1983). *Η επιθετικότητα σαν κοινωνικό πρόβλημα στην οικογένεια και στο σχολείο*. Αθήνα: Εκδόσεις Γρηγόρη.

Cohen, Louis & Manion, Lawrence (1994). *Μεθοδολογία εκπαιδευτικής έρευνας*. Αθήνα: Μεταίχμιο.

Εθνικό Παρατηρητήριο για την αντιμετώπιση της βίας κατά των γυναικών(2004). Πρώτη εθνική έκθεση της Ελλάδας.

Κελπανίδης, Μιχάλης (1999). *Μεθοδολογία της Παιδαγωγικής Έρευνας με Στοιχεία Στατιστικής*. Θεσσαλονίκη: Κώδικας.

Κοκκινάκη, Φλώρα (2006). *Κοινωνική Ψυχολογία. Εισαγωγή στη μελέτη της κοινωνικής συμπεριφοράς*. Αθήνα: Τυπωθήτω.

Νέστορος, Ι. (επιμ.) (1996β). *Η επιθετικότητα στην οικογένεια, στο σχολείο και στην κοινωνία*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

Παρασκευόπουλου, Ιωάννου (1993). *Μεθοδολογία Επιστημονικής Έρευνας*. Τ:2. Αθήνα.

Συκιώτου- Ανδρουλάκη, Αθανασία (2003). *Εμπορία ανθρώπων στα Βαλκάνια: Θύμα, δράστης και κατασταλτικές στρατηγικές*. Αθήνα: Σάκκουλας.

Ιστοσελίδες

<http://www.greekschools.net/psychologia/bullying-ekfobismos-kai-bia-to-elliniko-sxoleio/ereuna> (Έρευνα για το bullying στο ελληνικό σχολείο)

www.healthview.gr

www.stopbullyingnow.com

www.bullyonline.org

www.bullying

www.auth.gr (Επιτροπή Κοινωνικής Πολιτικής Α. Π. Θ. «Το φαινόμενο bullying και πώς να το αντιμετωπίσετε»)

www.hamogelo.gr

www.isotita.gr

www.kechi.gr/attachments/11_ENDOOIKOGENEIAKH_BIA_KATA_GYNAIKWN.pdf

<http://www.poreiagynaikon.gr/>: Ίδρυτική Συνάντηση του Ελληνικού Δικτύου της Παγκόσμιας Πορείας Γυναικών. *Η βία κατά των γυναικών- Γενική θεώρηση του προβλήματος*.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΗΣ ΕΝΔΟΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗΣ ΒΙΑΣ

Στο Νόμο 3500/06 (Φ.Ε.Κ. 232, τ. Α' /24-10-2006) με θέμα «Για την αντιμετώπιση της ενδοοικογενειακής βίας και άλλες διατάξεις» περιλαμβάνονται διατάξεις που αφορούν στην προστασία των ανηλίκων έναντι φαινομένων ενδοοικογενειακής βίας.

Στο Νόμο γίνεται σαφής αναφορά και στις υποχρεώσεις των εκπαιδευτικών που αντιλαμβάνονται φαινόμενα βίας μέσα στην οικογένεια κάποιου μαθητή.

Συγκεκριμένα στο άρθρο 23 του Ν.3500/06 αναφέρεται:

1. Εκπαιδευτικός της πρωτοβάθμιας ή της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ο οποίος, κατά την εκτέλεση του εκπαιδευτικού του έργου, με οποιονδήποτε τρόπο πληροφορείται ή διαπιστώνει ότι έχει διαπραχθεί σε βάρος μαθητή έγκλημα ενδοοικογενειακής βίας, ενημερώνει χωρίς καθυστέρηση, τον διευθυντή της σχολικής μονάδας.

Ο διευθυντής της σχολικής μονάδας ανακοινώνει, αμέσως, την αξιόποινη πράξη στον αρμόδιο εισαγγελέα, σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγράφου 1 του άρθρου 37 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, ή στην πλησιέστερη αστυνομική αρχή.

Την ίδια υποχρέωση έχουν οι εκπαιδευτικοί και οι διευθυντές των ιδιωτικών σχολείων, καθώς και οι υπεύθυνοι των πάσης φύσεως Μονάδων Προσχολικής Αγωγής.

2. Κατά την προδικασία και τη διαδικασία στο ακροατήριο, ο διευθυντής της σχολικής μονάδας, ο οποίος ανακοίνωσε την αξιόποινη πράξη στις παραπάνω αρμόδιες αρχές, και ο εκπαιδευτικός, ο οποίος την πληροφορήθηκε ή τη διαπίστωσε, καλούνται να εξετασθούν ως μάρτυρες, μόνο αν η πληροφορία δεν αποδεικνύεται με οποιοδήποτε άλλο αποδεικτικό μέσο».

Αναλυτικότερα ο Ν.3500/06 έχει:

ΣΧΕΔΙΟ ΝΟΜΟΥ

«ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΗΣ ΕΝΔΟΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗΣ ΒΙΑΣ»

ΓΕΝΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 1

Για τον παρόντα νόμο θεωρείται:

1. Ενδοοικογενειακή βία, η τέλεση αξιόποινης πράξης, σύμφωνα με τα άρθρα 6, 7, 8 και 9 του παρόντος, σε βάρος μέλους της οικογένειας.

2. Οικογένεια, η κοινότητα που αποτελείται από συζύγους και συγγενείς τους πρώτου βαθμού εξ αίματος ή εξ αγχιστείας και τα εξ υιοθεσίας τέκνα τους.

Στην οικογένεια περιλαμβάνονται, εφόσον συνοικούν, εξ αίματος ή εξ αγχιστείας συγγενείς των ως άνω προσώπων μέχρι τον τέταρτο βαθμό καθώς και πρόσωπα των οποίων επίτροπος, δικαστικός συμπαραστάτης ή ανάδοχος γονέας έχει ορισθεί μέλος της οικογένειας. Υπό την προϋπόθεση ότι τα παρακάτω πρόσωπα συνοικούν, οι διατάξεις του παρόντος νόμου εφαρμόζονται και στη μόνιμη σύντροφο του άνδρα ή στον μόνιμο σύντροφο της γυναίκας και στα τέκνα, κοινά ή ενός εξ αυτών, ή εξ υιοθεσίας.

3. Θύμα ενδοοικογενειακής βίας, το μέλος της οικογένειας σε βάρος του οποίου τελείται αξιόποινη πράξη κατά τα άρθρα 6, 7, 8 και 9 του παρόντος, όπως επίσης και το ανήλικο μέλος ενώπιον του οποίου τελείται τέτοια αξιόποινη πράξη.

Άρθρο 2 **Απαγόρευση χρήσης βίας**

Η άσκηση βίας κάθε μορφής μεταξύ των μελών της οικογένειας απαγορεύεται.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄ **ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΑΣΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ**

Άρθρο 3 **Η βία ως τεκμήριο κλονισμού του γάμου**

Η άσκηση βίας κάθε μορφής μεταξύ των συζύγων αποτελεί τεκμήριο ισχυρού κλονισμού του γάμου, σύμφωνα με την παράγραφο 2 του άρθρου 1439 του Αστικού Κώδικα.

Άρθρο 4 **Σωματική βία σε βάρος ανηλίκων**

Η σωματική βία σε βάρος ανηλίκων ως μέσον σωφρονισμού στο πλαίσιο της ανατροφής τους επιφέρει τις συνέπειες του άρθρου 1532 του Αστικού Κώδικα.

Άρθρο 5 **Χρηματική ικανοποίηση**

Η κατά το άρθρο 932 του Αστικού Κώδικα χρηματική ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης του παθόντος για μια από τις πράξεις του παρόντος νόμου, δεν μπορεί να είναι κατώτερη των χιλίων (1000) ευρώ, εκτός αν ο ίδιος ο παθών ζήτησε μικρότερο ποσό.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ΄ **ΠΟΙΝΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ**

Άρθρο 6 **Ενδοοικογενειακή σωματική βλάβη**

1. Το μέλος της οικογένειας το οποίο προξενεί σε άλλο μέλος σωματική κάκωση ή βλάβη της υγείας του τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον ενός έτους.
2. Αν η πράξη της πρώτης παραγράφου είναι δυνατόν να προκαλέσει στο θύμα κίνδυνο για τη ζωή του ή βαριά σωματική βλάβη, επιβάλλεται φυλάκιση τουλάχιστον δύο ετών. Αν επακολουθήσει βαριά σωματική ή διανοητική πάθηση του θύματος, επιβάλλεται κάθειρξη μέχρι δέκα ετών. Αν ο υπαίτιος επεδίωκε ή αποδέχθηκε το αποτέλεσμα της πράξης του, τιμωρείται με κάθειρξη.
3. Αν η πράξη της πρώτης παραγράφου τελέσθηκε σε βάρος εγκύου ή ενόπιον ανήλικου μέλους της οικογένειας ή σε βάρος μέλους της, το οποίο από οποιαδήποτε αιτία είναι ανίκανο να αντισταθεί, τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον δύο ετών.
4. Αν η πράξη της πρώτης παραγράφου συνιστά μεθοδευμένη πρόκληση έντονου σωματικού πόνου ή σωματικής εξάντλησης επικίνδυνης για την υγεία ή ψυχικού πόνου ικανού να επιφέρει σοβαρή ψυχική βλάβη, ιδίως με την παρατεταμένη απομόνωση του θύματος, επιβάλλεται κάθειρξη. Αν το θύμα είναι ανήλικος επιβάλλεται κάθειρξη τουλάχιστον δέκα ετών.

Άρθρο 7 **Ενδοοικογενειακή παράνομη βία και απειλή**

1. Το μέλος της οικογένειας το οποίο εξαναγκάζει άλλο μέλος της οικογένειας σε πράξη, παράλειψη ή ανοχή χωρίς το θύμα να

υποχρεούται, κάνοντας χρήση βίας ή απειλής με σπουδαίο και άμεσο κίνδυνο, τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον έξι μηνών, ανεξάρτητα αν το απειλούμενο κακό στρέφεται εναντίον του ίδιου του θύματος ή κάποιου από τους οικείους του.

2. Το μέλος της οικογένειας το οποίο προκαλεί τρόμο ή ανησυχία σε άλλο μέλος της οικογένειας απειλώντας το με βία ή άλλη παράνομη πράξη ή παράλειψη τιμωρείται με φυλάκιση.

Άρθρο 8 Βιασμός

Από το κείμενο της παραγράφου 1 του άρθρου 336 του Ποινικού Κώδικα απαλείφεται η λέξη «εξώγαμη».

Άρθρο 9 Ενδοοικογενειακή προσβολή της γενετήσιας αξιοπρέπειας

Το μέλος της οικογένειας το οποίο προσβάλλει την αξιοπρέπεια άλλου μέλους της με ιδιαίτερα ταπεινωτικό λόγο ή έργο το οποίο ανάγεται στη γενετήσια ζωή του τιμωρείται με φυλάκιση μέχρι δύο ετών.

Άρθρο 10 Παρακώλυση απονομής της δικαιοσύνης

Όποιος σε υπόθεση ενδοοικογενειακής βίας απειλεί μάρτυρες ή μέλος της οικογένειάς τους ή ασκεί βία εναντίον τους ή τους δωροδοκεί με σκοπό την παρακώλυση απονομής της Δικαιοσύνης τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον τριών μηνών έως τριών ετών.